

Kriteriene tilfeldig, plutselig og ytre ved kaskoforsikring på bil.

Universitetet i Oslo
Det juridiske fakultet

Kandidatnummer: 613
Leveringsfrist: 25.11.2010

Til sammen 16875 ord

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>1</u>
1.1	Aktualitet	2
1.2	Metode	4
1.2.1	Tolkning av ensidig fastsatte standardvilkår	4
1.2.2	En felles tolkning	5
1.2.3	Bruk av nemndsuttalelser	5
1.3	Klargjøring av enkelte forutsetninger	6
1.3.1	Hva slags forsikring er kaskoforsikringen?	6
1.3.2	Betydningen av ”annen”	7
1.3.3	Forsikringsklagenemnda Skade	8
<u>2</u>	<u>HOVEDDEL – HVA ER INNHOLDET I KRITERIENE ”TILFELDIG”, ”PLUTSELIG”, ”YTRE” I FORBINDELSE MED KASKOFORSIKRING PÅ BIL?</u>	<u>12</u>
2.1	Avtaletolkning	12
2.1.1	Er det skadeårsaken eller skadevirkningen som må tilfredsstille kriteriene?	12
2.1.2	”Tilfeldig”	14
2.1.2.1	Ordlyden	14
2.1.2.1.1	Skaden må kunne ramme et hvilket som helst kjøretøy	15
2.1.2.1.2	Det må være tilfeldig at skaden oppstår	16
2.1.2.1.3	Oppsummering av ordlyden	16
2.1.2.2	Formålsbetraktninger	17
2.1.2.3	Selskapspraksis	18
2.1.2.4	Nemndspraksis	20
2.1.2.4.1	Hvilken tolkning av ”tilfeldig” er lagt til grunn i nemndspraksis?	21
2.1.2.4.2	Hvilken vekt bør uttalelsene fra FKN ha som tolkningsfaktor?	22
2.1.2.5	Strid med Forsikringsavtaleloven	23
2.1.2.6	Uklarhetsregelen	25
2.1.2.7	Tolkningsresultatet	27
2.1.3	”Plutselig”	28
2.1.3.1	Ordlyden	29
2.1.3.2	Nemndspraksis	29

2.1.3.3	Sett i sammenheng med tilsvarende kriterium i lovfastsatte vilkår	30
2.1.3.4	Tolkningsresultat	33
2.1.4	”Ytre”	34
2.1.4.1	Ordlyden	34
2.1.4.2	Selskapspraksis	34
2.1.4.3	Nemndspraksis	35
2.1.4.3.1	Hvilken vekt bør uttalelsene fra FKN ha som tolkningsfaktor?	38
2.1.4.4	Sammenhengen	38
2.1.4.4.1	Sett i sammenheng med de øvrige bestemmelsene i vilkårene	39
2.1.4.4.2	Sett i sammenheng med tilsvarende kriterium i lovfastsatte vilkår	39
2.1.4.4.3	Sett i sammenheng med ulykkeskriteriet i ulykkesforsikringer	43
2.1.4.4.4	Sammenfatning av sammenhengen som tolkningsmoment	46
2.1.4.5	Uklarhetsregelen	46
2.1.4.6	Tolkningsresultat	47
<u>3</u>	<u>AVSLUTNING</u>	<u>49</u>
3.1	Konklusjon	49
3.2	Avsluttende betraktninger	51
<u>4</u>	<u>LITTERATURLISTE</u>	<u>53</u>
<u>5</u>	<u>DOMSREGISTER</u>	<u>55</u>
<u>6</u>	<u>LOV- OG FORARBEIDSREGISTER</u>	<u>A</u>

1 Innledning

Temaet for oppgaven er innholdet i noen av kriteriene ved kaskoforsikring på bil, nærmere bestemt ”tilfeldig”, ”plutselig” og ”ytre”.

Etter Bilansvarslova § 15 er det obligatorisk for alle registrerte kjøretøy å ha en trafikkforsikring. En trafikkforsikring er ment, med visse unntak, å skulle dekke skader som bilen gjør, jfr Bilansvarslova § 4. Siden det her er tale om en obligatorisk forsikring som alle registrerte kjøretøy må ha, er det et mål å sørge for at forsikringspremien ikke blir for høy. Blant annet av denne grunn, er skader som den skadevoldende bilen påfører seg selv unntatt fra dekning under trafikkforsikringen, jfr Bilansvarslova § 5. Det vil si at ikke alle skadene som oppstår på egen bil vil bli dekket av trafikkforsikringen. Dersom man ønsker at slike skader skal være dekket av en forsikring, må man derfor tegne en egen forsikring for dette. En slik forsikring kaller man kaskoforsikring. En kaskoforsikring skal altså dekke en skadetype som trafikkforsikringen ikke dekker, nemlig skader på egen bil.

Det finnes ikke lovgivning som regulerer hva som skal være dekket av kaskoforsikringen på bil, og dette reguleres derfor i forsikringsvilkårene. I forsikringsvilkårene til de fleste større forsikringsselskapene er det uttrykkelig nevnt en del skader som dekkes av kaskoforsikringen. For eksempel går det frem av vilkårene for Storebrands Motorvognsforsikring at kaskoforsikringen gjelder skade som følge av brann, lynnedslag, eksplosjon, tyveri, brukstyveri, forsøk på tyveri, skade som er inntruffet under ferge-/biltogtransport, bruddskade på utvendige vindusruter av glass/plexiglass i kupe, førerhus og lasterom, som skyldes tilfeldig, plutselig påvirkning, skade oppstått ved sammenstøt, utforkjøring, velting og hærverk.¹ I tillegg til disse skadene som er uttrykkelig nevnt, er det i forsikringsvilkårene til de fleste større selskapene nevnt at kaskoforsikringen også dekker skade oppstått ved annen

¹ Storebrand (oktober 2006) punkt 3.3.3.

tilfeldig, plutselig ytre påvirkning. Kriteriene fører dermed til at andre skader enn de oppramsede kan være dekket av forsikringen.

I denne oppgaven vil jeg forsøke å finne ut hva som er innholdet i disse kriteriene, slik at man lettere kan finne ut hvilke skader utover de som er nevnt uttrykkelig, som er dekket av forsikringen. Som en del av dette vil jeg også vurdere om selskapene burde foreta en revisjon av vilkårene med sikte på å gjøre kriteriene klarere.

1.1 Aktualitet

Kriteriene ”tilfeldig”, ”plutselig” og ”ytre” er uskarpe begreper som kan ha flere betydninger. For eksempel kan ”ytre” sikte til en fysisk plassering eller til at det må være noe annet enn bilen eller forsikringstakeren som har forårsaket skaden. Det er heller ikke fastslått i vilkårene hva som nærmere bestemt er innholdet i begrepene, og dermed foreligger det naturligvis noe usikkerhet med hensyn til hva som faktisk er innholdet i begrepene.

Et eksempel fra praksis kan illustrere aktualiteten.² Forsikringstakeren er ute og kjører med bilen, og parkerer den deretter ute under et kraftig snøfall og mye vind. Når forsikringstakeren noe senere skal bruke bilen, så starter den ikke. Det viser seg at det har kommet snø på registerreima, som så har smeltet av den varme motoren, og som deretter har frosset til is når motoren ble avkjølt. Det er dermed på det rene at dannelsen av isen har skjedd gradvis. Når forsikringstakeren prøver å starte bilen, så fører isen til at registerreima kommer ut av stilling og skader ventilene. Ifølge forsikringsvilkårene må det foreligge en tilfeldig, plutselig ytre påvirkning for at skaden skal være dekket av kaskoforsikringen. Hos noen forsikringsselskaper er det begrensninger i deknningen for maskinskade, og noen vil vel kanskje hevde at dette er maskinskade, og at den dermed ikke er dekningsmessig. Men disse begrensningene for maskinskade kommer ikke til anvendelse i et tilfelle hvor maskinskaden er oppstått i direkte forbindelse med en annen erstatningsmessig vognskade.³ Hos andre selskaper er det begrensninger i deknningen for

² FSN-4263.

³ If Skadeforsikring (2010) og Storebrand (2006).

maskinbrudd, men dette tilfellet vil heller ikke rammes av et slikt unntak da det her ikke dreier seg om en bruddskade, og det dermed ikke er maskinbrudd i vilkårenes forstand.⁴ Vil dette da være en skade som er dekket av kaskoforsikringen? Selskapet mente at skaden ikke hadde oppstått plutselig, og at den derfor ikke var dekningsmessig. Nemnda kom imidlertid til at skaden hadde skjedd plutselig, og at den derfor var dekningsmessig.

Ovennevnte eksempel illustrerer at det kan være et vanskelig spørsmål for forsikringsselskapene å ta stilling til om en skade er oppstått ved tilfeldig, plutselig og ytre påvirkning.

Det foreligger en del uttalelser fra Forsikringsklagenemnda Skade (heretter kalt FKN) angående hva som er innholdet i kriteriene. Man må regne med at det kun er noen få av de sakene som selskapene behandler som kommer opp for FKN, og det faktum at det er en del saker som kommer opp for nemnda i motsetning til kun et par, viser at spørsmålet om innholdet i kriteriene mest sannsynlig er et spørsmål som forsikringsselskapene meget ofte blir stilt overfor.

Det varierer om det er forsikringstakeren eller selskapet som får medhold når kriteriene er oppe til behandling i FKN. Dette illustrerer at det foreligger en usikkerhet med hensyn til hva som egentlig er innholdet i kriteriene både hos forsikringstakerne og hos selskapene.

Det vil være av betydning for forsikringstakeren å vite hvilke skader han kan forvente at er dekket av forsikringen. Dersom kriteriene for eksempel må tolkes veldig vidt eller veldig snevert, kan det være av betydning for om han velger å tegne en kaskoforsikring i det hele tatt. Det vil også være av betydning for forsikringsselskapet å vite hva som er innholdet i kriteriene, da det vil være avgjørende for om selskapet må dekke eller kan avslå visse typer skader. Dette vil ha en økonomisk betydning for selskapet som er avhengig av å innrette forsikringspremien i henhold til de utgiftene det forventer å ha i forbindelse med dekning av skader.

⁴ Tryg Forsikring (2010) og Enter Forsikring (2010).

Etter dette kan man si at det nok foreligger en viss usikkerhet både hos forsikringsselskapene og hos forsikringstakeren med hensyn til hva som nærmere bestemt er innholdet i disse kriteriene, og at dette bør søkes avklart da det vil ha stor betydning for både forsikringstakeren og forsikringsselskapet å vite hvilke skader som må dekkes og ikke under henvisning til kriteriene.

1.2 Metode

Jeg vil i det følgende si noe om den metoden jeg har benyttet for å komme frem til innholdet i kriteriene.

1.2.1 Tolkning av ensidig fastsatte standardvilkår

Drøftelsen i det følgende tar utgangspunkt i den ordinære juridiske metoden. Det spesielle med drøftelsen er at innholdet i kriteriene ikke er regulert i lovgivningen, og derfor ikke vil bli fastlagt ved en tolkning av rettskildefaktorer knyttet til en lovtekst. Kriteriene er en del av ensidig fastsatte standardvilkår i en forsikringsavtale, og det naturlige utgangspunktet blir derfor å søke å finne innholdet i kriteriene ved å foreta en tolkning av vilkårene. Tolkningen vil bli foretatt ved en gjennomgang av de tolkningsmomenter som er relevante.

Det at det her dreier seg om ensidig fastsatte standardvilkår i en forsikringsavtale, i motsetning til individuelt forhandlede vilkår, fører til at den tolkningen som må foretas vil bli noe annerledes. De alminnelige reglene om tolkning og utfylling av avtaler vil gjelde for tolkning av forsikringsavtaler også.⁵ Men ved ensidig fastsatte standardvilkår, vil det være selskapet alene som har utarbeidet avtalen og vilkårene.⁶ Derfor vil spesielle regler som gjelder for tolkning av ensidig fastsatte standardvilkår gjøre seg gjeldende i tillegg til de alminnelige reglene.⁷ Disse spesielle reglene går ut på at det er visse tolkningsmomenter som man vil kunne benytte ved tolkning av en individuell

⁵ Bull (2008) side 141.

⁶ Bull (2008) side 138.

⁷ Bull (2008) side 141.

avtale, som ikke kan benyttes ved tolkning av ensidig fastsatte standardvilkår. Som eksempel på dette kan det vises til det alminnelige tolkningsmomentet som går ut på at man kan vektlegge forhold forut for avtaleinngåelsen (korrespondanse og lignende). Dette kan normalt ikke brukes ved tolkning av ensidig fastsatte standardvilkår, da det er basert på en forutsetning om at det har vært forhandlinger mellom partene i forkant av avtaleinngåelsen, og dette ikke vil være tilfelle ved ensidig fastsatte standardvilkår.⁸ Tolkningen i denne oppgaven vil være i tråd med disse spesielle reglene.

1.2.2 En felles tolkning

Jeg har i denne oppgaven undersøkt vilkårene til flere av de større forsikringsselskapene innen bilforsikring, nærmere bestemt Tryg Forsikring, Enter Forsikring, Storebrand, If Skadeforsikring og Gjensidige Forsikring. Formuleringen av kriteriene er lik i de fleste av de disse selskapenes vilkår. For eksempel kan det vises til vilkårene for Storebrands Motorvognsforsikring hvor kriteriene er angitt på følgende måte: ” ... skade på motorvognen oppstått ved ... tilfeldig, plutselig ytre påvirkning.”⁹ Det at formuleringen av kriteriene er felles for de fleste av de store selskapenes vilkår, fører til at jeg i stedet for å måtte foreta en separat tolkning av det enkelte selskapets vilkår, kan foreta en felles tolkning som vil være gjeldende for alle de selskapene som jeg har undersøkt vilkårene til. Siden tolkningen dermed kan gjøres gjeldende for flere av de store forsikringsselskapene innen bilforsikring, så vil en konsekvens av tolkningen bli at den avklarer et standardinnhold i kriteriene som må anses for å gjelde for alle selskapenes vilkår for kaskoforsikring på bil med mindre det står noe annet i den konkrete avtalen.

1.2.3 Bruk av nemndsuttalelser

Da det ikke er funnet rettspraksis som gir veiledning med hensyn til hva som er innholdet i kriteriene ved kaskoforsikring på bil, vil jeg ved tolkningen derfor i stor grad benytte uttalelser fra Forsikringsklagenemnda Skade. Under punktet ”Klargjørende forutsetninger” vil det derfor bli gjort rede for hva Forsikringsklagenemnda Skade er, og hvilken vekt uttalelsene må ha.

⁸ Bull (2008) side 145.

⁹ Storebrand (oktober 2006) punkt 3.3.3.

1.3 Klargjøring av enkelte forutsetninger

I det følgende vil det bli gjort rede for enkelte forutsetninger for den videre drøftelsen.

1.3.1 Hva slags forsikring er kaskoforsikringen?

Jeg finner det hensiktsmessig innledningsvis å gi en beskrivelse av hva slags forsikring kaskoforsikringen er, selv om det ikke nødvendigvis vil bli brukt uttrykkelig i den enkelte drøftelse av hva som er innholdet i kriteriene. Årsaken er at det vil være styrende for en del tankeprosesser å ha klart for seg hva slags forsikring kaskoforsikringen er.

I dag er førerulykkesforsikringen en selvstendig ulykkesforsikring hvis erstatningsutbetaling kommer i tillegg til den som foretas under trafikkforsikringen. Men frem til 1973 var personskafe på fører unntatt fra dekning under trafikkforsikringen etter Bilansvarslova.¹⁰ Selskapene tilbød en førerulykkesforsikring siden dette ikke var dekket under trafikkforsikringen.¹¹ Denne fungerte dermed som et supplement til trafikkforsikringen. Som nevnt ovenfor, fremgår det av Bilansvarslova § 5 at skader som den skadevoldende motorvognen påfører seg, ikke er dekket av trafikkforsikringen. På samme måte som førerulykkesforsikringen før var et supplement til trafikkforsikringen, kunne det kanskje hevdes at også kaskoforsikringen er ment å fungere som et supplement til trafikkforsikringen. Men dette kan ikke være meningen med kaskoforsikringen. Det er gjennom vilkårene knyttet egne unntak og begrensninger for hva kaskoforsikringen skal dekke, og den er heller ikke knyttet til de unntak fra dekning som fremgår av Bilansvarslova. For eksempel kan det vises til at Bilansvarslova § 2, første ledd litra a bestemmer at skade som er gjort mens motorvognen er forsvarlig bortsatt utenfor gate, vei eller annet sted der allmennheten kan ferdes, ikke er dekket under trafikkforsikringen. Dersom kaskoforsikringen var ment å være et supplement til trafikkforsikringen, skulle det ha ført til at denne begrensningen også hadde gjort seg gjeldende under kaskoforsikringen. Det må

¹⁰ Askeland (u.å), note 62.

¹¹ Unneberg (2010).

imidlertid være på det rene at kaskoforsikringen ikke innehar en slik begrensning. Kaskoforsikringen kan altså ikke være ment å skulle være et supplement til trafikforsikringen.

En annen mulighet kunne være at kaskoforsikringen er ment å skulle være en forsikring som i utgangspunktet skal dekke alle skader uavhengig av hva som er skadeårsaken, men som har konkrete begrensninger i dekningen. Det ville da være tilstrekkelig for å få erstatning at bilen på en eller annen måte har blitt skadet, og at det ikke er en begrensning som gjør seg gjeldende. Det kan ikke være riktig å forstå kaskoforsikringen på denne måten. Av vilkårene til de selskapene som jeg har undersøkt, fremgår det ikke at kaskoforsikringen skal dekke alle skader på bilen med unntak av visse skader. Derimot fremgår det at skader som har oppstått på bestemte måter er dekket. Som eksempel kan vilkårene til Enter Forsikring AS for kaskoforsikring på bil punkt 2.1 nevnes. Her står det under overskriften ”Følgende er dekket”: ”Skade som oppstår på eget kjøretøy ved sammenstøt, utforkjøring, velt, hærverk eller annen tilfeldig, plutselig ytre påvirkning”. Kaskoforsikringen kan altså ikke være ment å skulle være en forsikring som dekker alle skader med mindre de er unntatt fra dekning i vilkårene.

Etter dette må man nok kunne slutte at kaskoforsikringen er ment å være en selvstendig forsikring som skal dekke nærmere bestemte typer skader. Gjennom kriteriene ”plutselig” og ”ytre”, som vi senere skal se at også oppstilles som kriterier for at det skal foreligge en ulykke, får den et preg av ulykkesforsikring.

1.3.2 Betydningen av ”annen”

Som nevnt, så fremgår det av vilkårene til de fleste av de selskapene som jeg har undersøkt, at forsikringen i tillegg til de oppramsede skadene som den dekker, også dekker skade oppstått ved ”annen” tilfeldig, plutselig ytre påvirkning.¹² Det kan stilles spørsmål ved om bruken av ordet ”annen” må føre til at vilkårene må leses som at de oppramsede skadene tilfredsstill kriteriene. Dersom de gjør det, så vil de oppramsede skadene kunne gi veiledning ved undersøkelsen av hva som er innholdet i kriteriene.

¹² Se eksempelvis If Skadeforsikring (2010).

Selv om det etter ordlyden kan se ut som om disse skadene tilfredsstill kriteriene, så kan man ikke legge dette til grunn. Det vil man kunne se tydelig dersom man for eksempel sjekker om et hærverk tilfredsstill kriteriene. Et hærverk kan være ment å ramme en bestemt person, og dermed være rettet mot denne personens bil. Som man skal se i det følgende, vil det vil dermed ikke være tilfeldig. Skaden vil likevel være dekket av forsikringen da den er en av de skadetyper som er oppramset som dekningsmessige. At de oppramsede skadene ikke kan gi veiledning ved tolkningen av kriteriene, kan man også finne støtte for hos Plogvoll som skriver at det ikke er nødvendig at kriteriene er oppfylt for de oppramsede skadene.¹³ Sammenhengen med formuleringen ”annen” kan dermed ikke gi veiledning ved tolkningen av kriteriene, og det vil derfor ikke bli vurdert som et tolkningsmoment.

1.3.3 Forsikringsklagenemnda Skade

Ifølge forsikringsavtaleloven § 20-1 kan partene klage en sak inn for Forsikringsklagenemnda Skade (heretter kalt FKN), så fremt nemnda er kompetent. Nemndas oppgave er da å komme med uttalelser blant annet angående forståelsen av forsikringsvilkår eller lovgivning som har betydning i konkrete saker relatert til skadeforsikring.¹⁴ Saksbehandlingen skjer i møte, og det er en leder og fire medlemmer som deltar i behandlingen.¹⁵ Lederen er uten partstilknytning og velges av styret.¹⁶ To av de øvrige medlemmene representerer forsikringsnæringen, og de to resterende medlemmene representerer brukersiden.¹⁷ Avslutningen av saksbehandlingen resulterer i en rådgivende uttalelse fra FKN.¹⁸

¹³ Plogvoll (2010).

¹⁴ Avtalen om Forsikringsklagekontoret og Forsikringsklagenemnda § 10, jfr informasjon på Finansklagenemndas hjemmeside om at Avtale om Forsikringsklagekontoret og Forsikringsklagenemnda inntil videre vil være gjeldende hva gjelder virkeområdet, sammensetning og saksbehandlingen.

¹⁵ Avtalen om Forsikringsklagekontoret og Forsikringsklagenemnda § 9, jfr informasjon på Finansklagenemndas hjemmeside om at Avtale om Forsikringsklagekontoret og Forsikringsklagenemnda inntil videre vil være gjeldende hva gjelder virkeområdet, sammensetning og saksbehandlingen.

¹⁶ Bull (2008) s. 50.

¹⁷ Avtalen om Forsikringsklagekontoret og Forsikringsklagenemnda § 9, jfr informasjon på Finansklagenemndas hjemmeside om at Avtale om Forsikringsklagekontoret og Forsikringsklagenemnda inntil videre vil være gjeldende hva gjelder virkeområdet, sammensetning og saksbehandlingen.

Hvilken vekt uttalelsene fra FKN har som tolkningsfaktor, beror blant annet på hvordan rettspraksis har vektlagt dem. På den ene siden har man dommer hvor domstolene velger å gi uttalelsene betydelig vekt. Som eksempel nevner Bull RG 1991 337 (Bergen byrett) og RT 1987 744 som begge dreide seg om forståelsen av ordet ”innbrudd” i forsikringsvilkårene.¹⁹ I RG 1991 337 blir FKNs uttalelser vektlagt sammen med den språklige forståelsen av vilkårene og en dom fra Lagmannsretten.²⁰ Byretten uttaler at den legger stor vekt på uttalelsene, og viser blant annet til at de er uttrykk for en helt fast praksis.²¹ I RT 1987 744 uttalte Høyesterett at det må legges betydelig vekt på at forståelsen unntaksfritt hadde blitt lagt til grunn i FKNs uttalelser, og at den hadde blitt konsekvent praktisert av det aktuelle og andre forsikringsselskaper.²² Det må bemerkes at det i de to nevnte dommene riktignok ikke forelå andre særlig tungtveiende tolkningsfaktorer som trakk i motsatt retning. Dommene er altså eksempler på at domstolene kan tillegge uttalelsene fra FKN betydelig vekt i tilfeller hvor man ikke har så mange andre tungtveiende tolkningsfaktorer å bygge på. På den andre siden har man dommer hvor domstolene har latt være å vektlegge uttalelser fra FKN i det hele tatt, til tross for at de er påberopt av en part. Som eksempel på dette nevner Bull RT 1993 1482 og RT 2000 70.²³ I RT 1993 1482, som gjaldt rekkevidden av en ansvarsforsikring, var det flere uttalelser som gikk sterkt i en bestemt retning. Men Høyesterett uttalte at uttalelsene ikke kunne antas å ha etablert noen fast praksis, og at de derfor hadde begrenset betydning ved avgjørelsen.²⁴ I RT 2000 70, hvor saken dreide seg om konstatering av løsemiddelskade, hadde forsikringsselskapet vist til flere uttalelser fra

¹⁸ Avtalen om Forsikringsklagekontoret og Forsikringsklagenemda § 8, jfr informasjon på Finansklagenemndas hjemmeside om at Avtale om Forsikringsklagekontoret og Forsikringsklagenemnda inntil videre vil være gjeldende hva gjelder virkeområdet, sammensetning og saksbehandlingen.

¹⁹ Bull (2008) s. 53.

²⁰ RG 1991 337 (Bergen byrett) (s. 341).

²¹ RG 1991 337 (Bergen byrett) (s. 341).

²² RT 1987 744 (s. 748).

²³ Bull (2008) s. 53 og 54.

²⁴ RT 1993 1482 (s. 1487).

FKN, og til forarbeider som sa at forsikringspraksis kan være veiledende.²⁵ Høyesterett kom til at selskapet ikke kunne gis medhold, og nevnte ikke uttalelsene fra FKN.

Etter dette kan man si at rettspraksis på den ene siden viser at uttalelser fra FKN har blitt tillagt mye vekt i tilfeller hvor de representerer en fast praksis, og hvor det ikke foreligger andre tungtveiende tolkningsfaktorer som trekker i motsatt retning, mens rettspraksis på den andre siden viser at det er adgang til å ikke vektlegge uttalelsene i det hele tatt. Det blir derfor vanskelig å trekke en sikker konklusjon ut fra rettspraksis sin vektlegging av uttalelsene.

I tillegg til rettspraksis sin vektleggelse av uttalelsene, vil det også måtte få betydning at uttalelsene kun er rådgivende. En uttalelse som kun er rådgivende vil ikke nødvendigvis få noen konsekvenser fordi det er opp til partene om de ønsker å følge uttalelsen, og dette vil naturligvis svekke dens vekt som tolkningsmoment. Men hva gjelder FKN sine uttalelser, så får disse i mange tilfeller en faktisk virkning på tross av at de kun er rådgivende. Det er utarbeidet en bransjenorm som har til formål å oppnå en økt grad av etterlevelse av forsikringsskadenemndenes uttalelser.²⁶ Ifølge denne bransjenormen er selskapet for det første pliktet til å gi en grundig begrunnelse dersom det ikke vil følge uttalelsen.²⁷ Denne begrunnelsen må blant annet angi hvorfor selskapet er uenig i uttalelsen, og dersom det er mulig må den vise til regler, litteratur, dommer, nemndsavgjørelser eller lignende.²⁸ Dette fører til at det ikke nødvendigvis er den enkleste utveien å velge å ikke følge uttalelsen, hvilket sannsynligvis vil være med på å øke antallet uttalelser som blir fulgt av selskapene. Bransjenormen bestemmer også at selskapet må dekke forsikringstakerens saksomkostninger for første rettsinstans dersom selskapet velger å ikke følge uttalelsen.²⁹ Dette må etter all sannsynlighet medføre at selskapet kun velger å ikke følge uttalelsen i de tilfellene hvor det anser det som ganske sikkert at nemndas avgjørelse er uriktig. Det vil dermed bli flere uttalelser som følges av selskapene. Til slutt må det nevnes at selskapet er forpliktet til å varsle nemndas

²⁵ RT 2000 70 (s. 75).

²⁶ Bransjenorm pkt. 1.

²⁷ Bransjenorm pkt. 3f.

²⁸ Bransjenorm pkt. 3f.

²⁹ Bransjenorm pkt. 4.

sekretariat innen 45 dager etter at uttalelsen er sendt, dersom uttalelsen vil bli fraveket ved erstatningsoppgjøret.³⁰ Dersom et slikt varsel ikke er mottatt innen fristen, blir selskapet bundet av uttalelsen.³¹ Også dette må være med på å øke antallet uttalelser som blir etterlevd. Etter dette ser man altså at det faktum at uttalelsene kun er rådgivende ikke nødvendigvis svekker uttalelsenes vekt som tolkningsmoment betydelig.

Man må kunne legge til grunn at uttalelsene ikke vil få samme vekt som det rettspraksis vil ha som tolkningsmoment, men de må likevel kunne tillegges betydelig vekt i enkelte tilfeller. Grensen mellom hvilke uttalelser som har vekt og ikke, må trekkes konkret i det enkelte tilfellet, og under hensyn til om uttalelsene representerer en fast praksis og om det ikke foreligger andre tungtveiende tolkningsfaktorer som trekker i motsatt retning.

³⁰ Avtalen om Forsikringsklagekontoret og Forsikringsklagenemnda § 8, jfr informasjon på Finansklagenemndas hjemmeside om at Avtale om Forsikringsklagekontoret og Forsikringsklagenemnda inntil videre vil være gjeldende hva gjelder virkeområdet, sammensetning og saksbehandlingen.

³¹ Avtalen om Forsikringsklagekontoret og Forsikringsklagenemnda § 8, jfr informasjon på Finansklagenemndas hjemmeside om at Avtale om Forsikringsklagekontoret og Forsikringsklagenemnda inntil videre vil være gjeldende hva gjelder virkeområdet, sammensetning og saksbehandlingen.

2 Hoveddel – hva er innholdet i kriteriene ”tilfeldig”, ”plutselig”, ”ytre” i forbindelse med kaskoforsikring på bil?

2.1 Avtaletolkning

I det følgende vil tolkningen av kriteriene bli foretatt individuelt for hvert enkelt kriterium, men først vil det bli foretatt en felles vurdering av hva det er som må tilfredsstillende kriteriene.

2.1.1 Er det skadeårsaken eller skadevirkningen som må tilfredsstillende kriteriene?

Kriteriene er ikke angitt isolert i vilkårene. De er alltid tilknyttet et begrep som skal betegne hva det er som må oppfylle kriteriene. For eksempel kan det vises til vilkårene til Enter Forsikring AS for kaskoforsikring på bil punkt 2.1, hvor det heter at forsikringen blant annet dekker skade som oppstår ved ” ... annen tilfeldig, plutselig ytre påvirkning.”³² Man ser her at det er selve påvirkningen som må oppfylle kriteriene. Det kan være av betydning for innholdet i kriteriene om det begrepet de er knyttet til angir skadeårsaken eller skadevirkningen. En skadeårsak er det som fører til skaden, mens skadevirkningen er selve skaden. Et eksempel kan illustrere hvordan det kan være av betydning om kriteriene er knyttet til skadeårsaken eller til skadevirkningen. En grunnmur synker over en periode på 10 år, og etter 10 år sprekker den som følge av at den har sunket. Her består skadeårsaken i at muren synker, og dette skjer jo ikke plutselig. Skadevirkningen er derimot at muren sprekker, og dette skjer plutselig. Man ser altså med dette eksempelet at det kan se ut som om skaden vil være dekket dersom vilkårene knytter kriteriene til skadeårsaken, mens den ikke vil være dekket dersom vilkårene knytter kriteriene til skadevirkningen.

Av de selskapene som jeg har undersøkt vilkårene til, har alle selskapene utenom If Skadeforsikring knyttet kriteriene til samme begrep, nemlig ”påvirkning”. Etter en naturlig forståelse av ordlyden, må ”påvirkning” bety det som fører til at skaden inntreffer.

³² Enter Forsikring (2010).

Ordlyden er her klar, og det må derfor kunne fastslås at ”påvirkning” sikter til skadeårsaken, og ikke til skadevirkningen.

Som nevnt, har If Skadeforsikring knyttet et annet begrep til kriteriene. I sine Forsikringsvilkår for Motorvognforsikring punkt 3.2.4 benyttes følgende formulering: ”... annen tilfeldig, plutselig ytre hendelse.”³³ If Skadeforsikring har altså knyttet kriteriene til begrepet hendelse. Det er imidlertid klart at ”hendelse” etter en naturlig forståelse av ordlyden må antas å sikte til det som fører til at skaden inntreffer. Begrepet sikter således til skadeårsaken, og ikke til skadevirkningen.

Man kan altså konkludere med at begrepene ”påvirkning” og ”hendelse” begge sikter til årsaken og således må ha samme betydning. Dermed må de selskapenes vilkår som knytter kriteriene til ordene ”påvirkning” og ”hendelse”, anses for å henvise til de samme begrensningene.

Det må imidlertid bemerkes at spørsmålet om hvorvidt kriteriene sikter til skadeårsaken eller skadevirkningen ikke med dette er endelig besvart. Dersom selskapene i vilkårene skulle benytte seg av andre ord enn ”påvirkning” og ”hendelse”, må det vurderes konkret om det fører til at kriteriene er knyttet til skadeårsaken eller til skadevirkningen. Det vil imidlertid i denne oppgaven ikke bli foretatt en vurdering av kriterienes innhold dersom andre ord enn de to nevnte skulle bli benyttet, da det i de vilkårene som jeg har undersøkt ikke er funnet eksempler på at andre ord enn disse er benyttet.

På bakgrunn av dette vil kriteriene i denne oppgaven bli forstått som at de sikter til skadeårsaken.

³³ If Skadeforsikring (2010).

2.1.2 "Tilfeldig"

Jeg foretar først en tolkning av kriteriet "tilfeldig". Angivelsen av "tilfeldig" som kriterium går igjen i de fleste av de større forsikringsselskaperens vilkår for kaskoforsikring på bil, og det vil derfor bli foretatt en generell tolkning av kriteriets innhold. Som eksempel kan det vises til If Skadeforsikrings Forsikringsvilkår for Motorvognforsikring punkt 3.2.4 hvor heter det at kaskoforsikringen blant annet dekker skade på bilen oppstått "... ved annen tilfeldig ... hendelse."³⁴ Vilkårene inneholder ingen nærmere forklaring av hva som menes med uttrykket.

2.1.2.1 Ordlyden

Det følger av fast og langvarig rettspraksis at det naturlige utgangspunktet ved tolkning av forsikringsavtaler og deres vilkår, er ordlyden. Eksempel på dette fra rettspraksis har man blant annet i RT 1981 1169 hvor Høyesterett med en gang fastslo at det forelå en klar ordlyd, og dermed ikke gikk videre i tolkningen. Bull skriver at det er et objektivt tolkningsprinsipp som må legges til grunn ved fastleggingen av ordlyden.³⁵ Dette ser også ut til å ha vært lagt til grunn i rettspraksis³⁶. Årsaken til at ordlyden må være utgangspunktet ved tolkningen, er at dette er den naturlige forståelsen av avtalen, og i mangel av andre holdepunkter må man anta at det er dette partene har lagt til grunn. Utgangspunktet for tolkningen blir dermed å finne ut hvordan kriteriene må forstås for den vanlige forsikringstakeren, altså ut fra vanlig språkbruk. Et selskaps interne forståelse og praksis, og forsikringstakerens subjektive forventninger, vil dermed ha begrenset betydning når man skal fastlegge vilkårets betydning etter ordlyden.³⁷

Det er ikke nærmere definert i vilkårene hva som menes med kriteriet "tilfeldig", og det er tale om et uklart begrep som kan ha flere betydninger. Ordlyden er derfor ikke klar. Etter en naturlig språklig forståelse må man sannsynligvis legge til grunn at "tilfeldig" innebærer to vilkår som må oppfylles for at skaden skal være dekningsmessig.

³⁴ If Skadeforsikring (2010).

³⁵ Bull (2008) s. 141.

³⁶ RT 1987 1358

³⁷ RT 1997 1807.

2.1.2.1.1 Skaden må kunne ramme et hvilket som helst kjøretøy

Det første vilkåret er at skaden må kunne ramme et hvilket som helst kjøretøy som befinner seg på samme sted som det skadede kjøretøyet.³⁸ Med det menes at påvirkningen som førte til skaden, ikke må ha sammenheng med at det er et bestemt kjøretøy. Ellers vil det jo være noe som gjør at det aktuelle kjøretøyet er ekstra utsatt for skaden, og da vil det ikke være tilfeldig.

Dette medfører for det første at skade som følge av forsikringstakerens handlinger vil falle utenfor dekningen.³⁹ En slik skade vil være betinget av forsikringstakerens handlinger, og dermed vil den ikke kunne ramme et hvilket som helst kjøretøy. Siden bestemmelsen ikke sier noe om at det bare er grovt uaktsom og forsettlig adferd som rammes av bestemmelsen, så må man gå ut fra at den gjelder for alle forsikringstakerens handlinger, slik at også de simpelt uaktsomme og de ikke-uaktsomme handlingene rammes av bestemmelsen. Et eksempel kan illustrere hvordan skade som følge av forsikringstakerens handlinger dermed vil falle utenfor dekningen: Forsikringstakeren skal tørke bort søle fra taket av bilen med en klut. Han sjekker ikke at det ikke er stein på taket, og idet han tørker bort sølen, ripes lakken opp av en stein som ligger under kluten. Om handlingen er uaktsom eller ikke, er uvesentlig. Denne påvirkningen, at steinen beveges slik at den skraper opp lakken, er betinget av forsikringstakerens handlinger, og ville dermed ikke kunne ramme hvilket kjøretøy som helst. Påvirkningen er derfor ikke tilfeldig. Dersom det derimot hadde oppstått skrape i lakken som følge av at stein ble ført av vinden, så ville dette vært noe som kunne rammet et hvilket som helst kjøretøy, og dermed ville påvirkningen vært tilfeldig.

For det andre medfører vilkåret om at skaden må kunne ramme et hvilket som helst kjøretøy, at skade som følger av normal påvirkning vil falle utenfor forsikringsdekningen.⁴⁰ Alle kjøretøy skal tåle normal påvirkning, og dersom kjøretøyet

³⁸ Plogvoll (2010).

³⁹ Plogvoll (2010).

⁴⁰ Plogvoll (2010).

ikke gjør det, så er det på grunn av at det er noe spesielt ved kjøretøyet. Dersom det er noe spesielt ved kjøretøyet som gjør at bilen blir skadet, så vil det ikke være en skade som kan ramme hvilket kjøretøy som helst, og dermed vil ikke skaden være tilfeldig. Plogvoll nevner et eksempel fra praksis som kan illustrere dette.⁴¹ I FSN-2160 dreide saken seg om en campingvogn som ble skadet av store snømengder. Nemnda fant at snømengdene ikke var uvanlig store, og skaden ble ikke ansett som dekningsmessig. Her ble en normal snømengde altså ansett for å utgjøre en normal påvirkning som campingvogner skal tåle. Dette ville således ikke kunne føre til skade på et hvilket som helst kjøretøy, og når det førte til skade på campingvogna, kunne det dermed ikke ha vært tilfeldig.

2.1.2.1.2 Det må være tilfeldig at skaden oppstår

Det andre vilkåret som kan utledes av ”tilfeldig” etter ordlyden, dreier seg om sannsynligheten for at skaden vil inntreffe. Det må nemlig være tilfeldig at skaden oppstår, i motsetning til at det er sikkert at den vil oppstå. Skader som det er sikkert at vil inntreffe, vil ikke oppstå som følge av en tilfeldighet. Plogvoll illustrerer dette med å si at det ikke må være så ”...stor sannsynlighet for at skaden kan inntreffe at ’det ikke er et spørsmål om skaden vil inntreffe, men når’”. Dette vilkåret medfører at skader eller forringelser på kjøretøyet som er uunngåelige, ikke vil være dekket av forsikringen.⁴² Slitasje er et eksempel på en slik skade som med sikkerhet vil inntre, og som derfor ikke er dekket under forsikringen fordi den ikke er tilfeldig.

2.1.2.1.3 Oppsummering av ordlyden

Man har altså sett at ordlyden er uklar, men at det etter en naturlig, språklig forståelse sannsynligvis må utledes at ”tilfeldig” sikter til at skaden må kunne ramme ethvert kjøretøy som befinner seg på samme sted som det skadede kjøretøyet, og at det ikke må være sikkert at skaden vil inntreffe. Videre har man sett at dette medfører at skader som er en følge av normal påvirkning, skader som er uunngåelige og alle skader som er voldt av forsikringstakerens handlinger, ikke vil være regnet som ”tilfeldige”. Siden

⁴¹ Plogvoll (2010).

⁴² Plogvoll (2010).

ordlyden som nevnt er uklar, vil jeg vurdere om den forståelsen som er nevnt ovenfor har støtte i andre tolkningsmomenter.

2.1.2.2 Formålsbetraktninger

Formålsbetraktninger sier noe om hva som er formålet med forsikringen, og dermed hva som må antas å være årsaken til at forsikringstakeren har tegnet forsikringen.

Formålsbetraktninger er derfor av betydning fordi de kan si noe om hva forsikringstakeren og selskapet må forvente er dekket og ikke dekket av forsikringen.

Det følger av rettspraksis at formålsbetraktninger kan være et relevant tolkningsmoment.⁴³ For eksempel kan det nevnes RT 1997 1807 hvor hovedspørsmålet var om ervervsmessig uførhet var dekket under gjeldsforsikringen, og formålsbetraktninger stod sentralt ved tolkningen.

Hovedformålet med en kaskoforsikring må være å dekke skader som forsikringstakeren ikke kan få dekket på annen måte enn ved å dekke den selv. Dette skulle tilsi at alle skader som forsikringstakeren ikke kan få dekket på annen måte, burde dekkes av forsikringen. Men dette synspunktet kan ikke gjelde uten begrensninger. Forsikring er en økonomisk ordning som forsikringstakeren må betale for, men som skal hindre ham i å bli påført store utgifter på ett og samme tidspunkt. Et annet av formålene med kaskoforsikringen må derfor antas å være at den skal dekke skader som forsikringstakeren ikke har hatt muligheten til å kalkulere med. Dette formålet medfører at skader som med sikkerhet vil oppstå, bør falle utenfor forsikringsdekningen fordi forsikringstakeren i disse tilfellene vil ha hatt muligheten til å kalkulere med utgiften.

Et annet formål som vil være relevant å nevne i denne sammenhengen er at forsikringen kun må være ment å skulle sikre mot skader som ligger utenfor den risiko for tap som enhver bileier må forventes å ha. Dette følger blant annet av forsikringens natur som en skadeforsikring, og av at noe annet ville ha medført at forsikringspremien ville måtte bli betraktelig mye høyere dersom slitasjeskader og lignende skulle vært dekket av

⁴³ Bull (2008) s. 146.

forsikringen. Dette må medføre at skader som følge av normal påvirkning bør falle utenfor forsikringsdekningen.

Formålsbetraktninger taler altså for å tolke ”tilfeldig” som at det inneholder et krav om at skaden ikke er som følge av normal påvirkning, og at det ikke er en skade som med sikkerhet vil inntre.

2.1.2.3 Selskapspraksis

Arntzen skriver at selskapspraksis kan være en relevant tolkningsfaktor ved vilkårstolkning, og dette er også lagt til grunn i rettspraksis.⁴⁴ Selskapenes praksis vil ofte vise hvordan selskapene selv mener at vilkårene må forstås, men da man normalt ikke kan regne med at forsikringstakeren har kunnskap om selskapspraksisen, så må den i alle fall ha begrenset vekt i de tilfellene hvor den taler for en ugunstig løsning for forsikringstakeren.⁴⁵ Videre vil naturligvis en lite fast og ensartet praksis ha begrenset vekt.

I denne oppgaven er det forsøkt innhentet informasjon fra flere av de større selskapene angående hva som er selskapets praksis. Men på grunn av manglende respons fra selskapene vil selskapspraksisen bli fastslått ved bruk av det som hevdes å være selskapenes praksis i teorien og eksempler på selskapenes anførsler i nemndsuttalelser. Med teorien i denne sammenhengen siktes det til det Plogvoll skriver i sitt utkast til lærebok for BI.⁴⁶ Siden denne boken brukes ved opplæringen av skadebehandlere i alle selskap som tar kursene, mener Plogvoll med sikkerhet å kunne innestå for at dette er praksis i selskapene generelt.⁴⁷

Ifølge Plogvoll må ”tilfeldig” for det første tolkes som at skaden ikke kan ha oppstått som følge av normal påvirkning.⁴⁸ Han begrunner dette med at ”tilfeldig” innebærer at

⁴⁴ Arntzen (1995) s. 65 med henvisning til RT 1964 s. 704.

⁴⁵ Arntzen (1995) s. 65.

⁴⁶ Plogvoll (2010).

⁴⁷ Plogvoll (2010).

⁴⁸ Plogvoll (2010).

skaden må kunne ramme hvem som helst.⁴⁹ Det har ikke vært mulig å finne eksempel fra nemndspraksis på at selskapene uttrykkelig har anført at kriteriet må tolkes på denne måten, men årsaken til det kan være at selskapenes anførsler i nemndspraksis ofte er generelle og upresise. For eksempel kan det nevnes FSN-2160 hvor det kun står at ”Selskapet mener at disse opplysninger ikke tilsier at det falt uvanlig mye nedbør i de to aktuelle månedene, og fant at skaden ikke kunne ha oppstått plutselig og uforutsett.” Det går ikke frem av nemndsuttalelsen hvorfor selskapet mener at skaden ikke oppstod plutselig og uforutsett. Selv om det altså ikke fremgår uttrykkelig i anførslene at selskapene mener at kriteriet må tolkes slik som Plogvoll skriver, så trenger det altså ikke nødvendigvis å bety at selskapene ikke har anført det. Det legges derfor til grunn at det han skriver er i tråd med selskapenes praksis selv om det ikke har vært mulig å finne eksempler på at selskapene anfører det for nemnda.

Plogvoll hevder videre at ”tilfeldig” må tolkes som et krav om at det ikke må være så stor sannsynlighet for at skaden vil inntreffe at man kan si at den med sikkerhet vil inntreffe.⁵⁰ Eksempel fra nemndspraksis på at denne forståelsen av kriteriet er påberopt av selskapene, har man i FSN-6312 hvor det var spørsmål om skader som følge av rust var dekningsmessige under kaskoforsikringen. Selskapet anførte blant annet at kravet til ”tilfeldig” ikke var oppfylt: ”...det er ikke tilfeldig at deler på en motorvogn ruster”. Rust er en skade som med ganske stor sikkerhet vil ramme en bil. Man ser altså at selskapet med sin anførsel om at rust ikke er en tilfeldig skade, mener at skader som det er mer eller mindre sikkert at vil oppstå, ikke kan regnes som tilfeldige.

Til slutt hevder Plogvoll at ”tilfeldig” må innebære et krav om at skaden ikke er voldt av en ”...utpreget skjodesløs atferd hos sikrede.”⁵¹ Plogvoll forklarer ikke hva han legger i dette, og etter en ren språklig tolkning kan det se ut som om han sikter til at skaden ikke må være voldt av forsikringstakerens grovt uaktsomme eller forsettlige handlinger. Av selskapenes anførsler i nemndspraksis ser man imidlertid at selskapene mener at kriteriet må ramme alle skader som er voldt av forsikringstakerens handlinger,

⁴⁹ Plogvoll (2010).

⁵⁰ Plogvoll (2010).

⁵¹ Plogvoll (2010).

uavhengig av om de er voldt ved grov uaktsomhet, forsett, simpel uaktsomhet eller ingen uaktsomhet.⁵² For eksempel kan det vises til FKN-2009-72 hvor en skade på styrestaget førte til skade på dekkene når forsikringstakeren kjørte med bilen. Selskapet anførte at skaden ikke var tilfeldig fordi den var en følge av at forsikringstakeren hadde kjørt med bilen, og det påberopte ikke at dette var forsettlig eller uaktsomt av forsikringstakeren. Etter dette må man legge til grunn at ”tilfeldig” etter selskapspraksis må tolkes som at det stiller krav om at skaden ikke er voldt av forsikringstakerens handlinger.

Man har altså nå sett at selskapspraksis taler for at ”tilfeldig” må tolkes som et krav om at skaden ikke har oppstått som følge av normal påvirkning og at det ikke må være så stor sannsynlighet for skaden at det er sikkert at den vil inntreffe. Videre har man sett at selskapspraksis taler for at ”tilfeldig” må tolkes som at det innebærer et krav om at skaden ikke må være voldt av forsikringstakerens handlinger. Nå foreligger det som nevnt, ikke informasjon fra det enkelte selskap på hva som er praksisen, og det blir derfor vanskelig å trekke en helt sikker slutning med hensyn til hvor fast og ensartet praksisen er. Men det legges her til grunn at det Plogvoll skriver blir fulgt av selskapene slik at praksisen sannsynligvis er fast og ensartet. Man kan imidlertid ikke regne med at den vanlige forsikringstakeren kjenner til denne selskapspraksisen, og siden den taler for en ugunstig løsning for forsikringstakeren, så må den få en begrenset vekt som tolkningsmoment.

2.1.2.4 Nemndspraksis

I følge Arntzen er nemndspraksis en relevant tolkningsfaktor ved tolkning av forsikringsvilkår.⁵³ Det at det er bestemt i Forsikringsavtaleloven at partene kan kreve nemndsbehandling, viser at lovgiver aksepterer nemnda som et tvisteløsningsorgan, og det taler også for at uttalelsene er en relevant tolkningsfaktor. At det er tale om et frivillig tvisteløsningsorgan som faktisk blir anvendt i praksis, viser at partene aksepterer det som tvisteløsningsorgan. I tillegg kommer at uttalelsene er offentlige, noe

⁵² FKN-2009-72, FSN-6094 og FSN-3898.

⁵³ Arntzen (1995) s. 55.

som i alle fall til en viss grad, fungerer som en kvalitetssikring.⁵⁴ Videre er enda et argument at FKN er et tvisteløsningsorgan som har spesialisert seg på forsikringsaker. Det tilsier at uttalelsene er basert på den særlige kompetanse som et slikt organ nødvendigvis vil besitte. Det er også på det rene at Høyesterett har vist til uttalelsene som tolkningsfaktorer i flere saker.⁵⁵ Etter dette kan man nok trygt slutte at uttalelsene er en relevant tolkningsfaktor.

2.1.2.4.1 Hvilken tolkning av "tilfeldig" er lagt til grunn i nemndspraksis?

Kriteriet "tilfeldig" som vilkår ved kaskoforsikring på bil har vært oppe til vurdering i FKN gjentatte ganger.

Man finner støtte i nemndspraksis for at kriteriet må tolkes slik at skader som er oppstått under normal påvirkning, ikke vil være tilfeldige.⁵⁶ Det kan for eksempel vises til FSN-2930 hvor verkstedet under reparasjon av en kaskoskade på bilen hadde måttet koble ut batteriet. Da reservebatteriet hadde vært defekt, mistet radioen strømtilgang med den følge at radiokoden falt ut. Bilen var bruktimportert, så det gikk ikke an å fremskaffe koden, og radioen var derfor ubrukelig. Forsikringstakeren mente at dette måtte være en dekningsmessig kaskoskade. Nemnda bemerket at "Det må normalt være sikredes egen risiko at uskadde deler på bilen tåler et normalt verkstedsopphold.". Nemnda vektla altså her at skaden var oppstått under et normalt verkstedsopphold. Et normalt verkstedsopphold er en normal påvirkning som alle biler må antas å tåle. Når skaden ble påført som følge av et normalt verkstedsopphold, kunne den derfor ikke være tilfeldig i vilkårenes forstand.

Videre ser det ut til at nemnda tolker kriteriet som at det ikke er et krav om at skaden må ha skjedd uavhengig av forsikringstakerens handlinger.⁵⁷ For eksempel kan det vises til FKN-2009-72. Her var tilfellet at bilen hadde en dekningsmessig skade som førte til

⁵⁴ Vedtekter for Finansklagenemnda – klagenemndene for forsikring, bank, finans og verdipapirfond § 4-4 (2).

⁵⁵ Rt 1987 744 (s.748) og RG 1991 337 (s.341) (Bergen byrett).

⁵⁶ FSN-2160, FSN-2930 og FSN-2567.

⁵⁷ FSN-3867, FSN-7113 og FKN-2009-72.

at dekkene ble skadet når bilen ble kjørt. Forsikringstakeren hadde fortsatt kjøreturen selv om hun skjønte at det var noe galt med bilen. Selskapet mente at skaden på dekkene ikke var dekningsmessig fordi skaden ikke var tilfeldig. Nemnda tolket kriteriet slik at det ikke innebar et krav om at skaden måtte ha skjedd uavhengig av forsikringstakerens handlinger.

Det er ikke funnet eksempler fra nemndspraksis på at nemnda mener at ”tilfeldig” blant annet må tolkes som et krav om at det ikke må være sikkert at skaden vil inntreffe. Det bemerkes at det imidlertid heller ikke er funnet eksempler fra nemndspraksis på at skader som med sikkerhet vil inntreffe har blitt dekket av forsikringen.

Oppsummeringsvis kan det sies at nemndspraksis taler for å tolke ”tilfeldig” som et krav om at skaden må ha oppstått som følge av normal påvirkning, og mot at det også tolkes som et krav om at skaden må ha skjedd uavhengig av forsikringstakerens handlinger.

2.1.2.4.2 Hvilken vekt bør uttalelsene fra FKN ha som tolkningsfaktor?

Det er tidligere redegjort for hvilken vekt nemndspraksis har som tolkningsfaktor generelt. Jeg vil nå vurdere hvilken vekt uttalelsene fra FKN har som tolkningsfaktor i det foreliggende tilfellet.

For den delen av tolkningen som går ut på at kriteriet sikter til at skader som er oppstått som følge av normal påvirkning, ikke er tilfeldige, så har dette kun vært konkret vurdert i tre nemndsavgjørelser, henholdsvis fra 1994, 1996 og 1997. Men på den andre siden taler samtlige av disse for samme tolkning. Man kan derfor hevde at praksisen fra nemnda er fast. Uttalelsenes vekt isolert sett vil nok derfor kunne få betydelig vekt som tolkningsfaktor.

For den delen av nemndspraksisen som knytter seg til forsikringstakerens handlinger, er ”tilfeldig” tolket som at det ikke inneholder et krav om at skaden må ha oppstått uavhengig av forsikringstakerens handlinger i omtrent samtlige av nemndsavgjørelsene

som dreier seg om kriteriet.⁵⁸ Det eneste unntaket jeg har funnet, er i FSN-566 hvor et krav om at skaden måtte være uavhengig av forsikringstakerens handlinger ble innfortolket og akseptert av nemnda. Men denne avgjørelsen er fra 1984, og er således meget gammel sammenlignet med de andre avgjørelsene. Derfor vil det nok kunne hevdes at det etter denne uttalelsen har vært en rettsutvikling, slik at denne uttalelsen ikke kan medføre at det per i dag ikke foreligger en fast praksis på området. Man kan derfor si at det er en fast praksis fra FKN som taler for å tolke kriteriet innskrenkende, slik at det ikke må tolkes som et krav om at skaden må ha skjedd uavhengig av forsikringstakerens handlinger. Uttalelsene vil derfor isolert sett kunne ha betydelig vekt som tolkningsfaktor. Hvilken vekt de vil ha sett i sammenheng med de andre tolkningsfaktorene som foreligger, vil det blir redegjort for senere.

2.1.2.5 Strid med Forsikringsavtaleloven

Det at et tolkningsalternativ sannsynligvis vil være i strid med preseptorisk lovgivning, kan være et relevant tolkningsmoment. Et vilkår som strider mot preseptorisk lovgivning vil være ugyldig, og man kan derfor presumere at partene mente at vilkåret skulle være i tråd med preseptorisk lovgivning. Man har også eksempler fra nemndspraksis på at det er anvendt som et tolkningsmoment.⁵⁹

Det første spørsmålet blir om en tolkning av "tilfeldig" som et krav om at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens handlinger, vil være i strid med preseptoriske regler i Forsikringsavtaleloven.

Etter Forsikringsavtaleloven § 4-9 vil forsikringsselskapet kunne slippe ansvar for skaden dersom forsikringstakeren forsettlig eller grovt uaktsomt har fremkalt forsikringstilfellet, men selskapet kan ikke påberope seg at forsikringstakeren har fremkalt forsikringstilfellet dersom det kun foreligger simpel uaktsomhet. Etter forsikringsavtaleloven § 4-10 kan en forsettlig eller grovt uaktsom unnlattelse av å avverge forsikringstilfellet føre til at selskapet kan slippe ansvar. Etter

⁵⁸ FSN-3867, FSN-6094, FSN-7113, FKN-2009-72 og FKN-2009-95.

⁵⁹ FKN-2009-72, FSN-3867 og FSN-7113.

Forsikringsavtaleloven § 1-3 første ledd kan disse bestemmelsene ikke fravikes til skade for forsikringstakeren. Utgangspunktet etter dette er at det vil være i strid med Forsikringsavtaleloven å tolke ”tilfeldig” som et krav om at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens simpelt uaktsomme og ikke-uaktsomme handlinger. Etter Forsikringsavtaleloven § 4-8 kan forsikringsselskapet muligens ta et forbehold om at det er ansvarsfritt dersom en sikkerhetsforskrift er overtrådt, selv om sikrede ikke har utvist grov uaktsomhet eller forsett. Men vilkåret etter denne bestemmelsen er altså at en sikkerhetsforskrift er overtrådt, og det vil si at kriteriet måtte vært oppstilt i en sikkerhetsforskrift for at tolkningen ikke skulle vært i strid med Forsikringsavtaleloven. Unntaket i Forsikringsavtaleloven § 4-8 får altså ikke anvendelse med mindre forsikringsselskapene har oppstilt kriteriet ”tilfeldig” i en sikkerhetsforskrift, og man faller derfor tilbake på utgangspunktet om at det er i strid med Forsikringsavtaleloven å tolke ”tilfeldig” som et krav om at skaden ikke kan være voldt av forsikringstakerens simpelt uaktsomme eller ikke-uaktsomme handlinger. Denne tolkningen har også fått støtte i uttalelser fra FKN⁶⁰, og som eksempel vises det til FSN-3867. Her var spørsmålet om en last i bagasjerommet som veltet under kjøring og forårsaket skade på bilen, kunne regnes som en tilfeldig, plutselig ytre påvirkning når årsaken var at den ikke var tilstrekkelig sikret. Flertallet i nemnda uttalte at dersom forsikringsselskapet ønsket å gjøre gjeldende et vilkår som gjaldt sikredes adferd ut over det som følger av Forsikringsavtaleloven § 4-9, så måtte dette gjøres i en sikkerhetsforskrift. Man ser altså her at nemnda ikke aksepterer at ”tilfeldig” tolkes som at det stiller krav om at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens simpelt uaktsomme og ikke-uaktsomme handlinger dersom det ikke er inntatt i en sikkerhetsforskrift.

Etter dette kan man si at så lenge vilkåret om ”tilfeldig” ikke er inntatt i en sikkerhetsforskrift, så er det i strid med Forsikringsavtaleloven å tolke det som at det inneholder et krav om at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens simpelt uaktsomme og ikke-uaktsomme handlinger.

⁶⁰ FKN-2009-72, FSN-3867 og FSN-7113.

Det neste spørsmålet er om det etter Forsikringsavtaleloven likevel vil være adgang til å tolke ”tilfeldig” som at det inneholder et krav om at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens grovt uaktsomme eller forsettlige handlinger.

De tilfeller hvor forsikringstakeren grovt uaktsomt eller forsettlig har fremkalt eller unnlatt å avverge forsikringstilfellet reguleres som nevnt, allerede av Forsikringsavtaleloven §§ 4-9 og 4-10. Etter Forsikringsavtaleloven § 4-14 oppstilles det krav for at selskapet skal kunne gjøre gjeldende at det foreligger brudd på §§ 4-9 eller 4-10. Disse kravene dreier seg hovedsakelig om å beskytte forsikringstakerens interesser. Dersom ”tilfeldig” måtte tolkes som et krav om at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens grovt uaktsomme og forsettlige handlinger, så ville dette medføre at beskyttelsesreglene i Forsikringsavtaleloven § 4-14 ikke kom til anvendelse, og dette ville være i strid med bestemmelsen i § 1-3 om at loven normalt ikke kan fravikes til skade for forsikringstakeren. Denne tolkningen er også støttet opp i nemndspraksis⁶¹, og det vises til FKN-2009-72 hvor nemnda uttaler at en slik tolkning ville ”... underminere FALs preseptoriske beskyttelsesregler.”. Etter dette kan man si at det sannsynligvis vil være i strid med de preseptoriske reglene i Forsikringsavtaleloven §§ 4-9, 4-10, 4-14 og 1-3 å tolke ”tilfeldig” som et krav om at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens grovt uaktsomme eller forsettlige handlinger. Tolkningsmomentet taler for en innskrenkende tolkning av kriteriet, slik at det ikke bør innebære et krav om at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens handlinger. Dette må være et tungtveiende tolkningsmoment fordi en annen tolkning sannsynligvis vil stride mot preseptorisk lov, og dermed sannsynligvis vil føre til at vilkåret blir ansett som ugyldig dersom det prøves for domstolene.

2.1.2.6 Uklarhetsregelen

Ved tolkning av forsikringsavtaler, har man en regel som sier at i tilfeller hvor det er tvil om hvordan man skal tolke uklare forsikringsvilkår, så bør man velge den tolkningen som er til ugunst for den part som har formulert vedkommende vilkår.⁶²

⁶¹ FKN-2009-72.

⁶² Bull (2008) s. 147.

Begrunnelsen for denne regelen er at vilkåret bør tolkes til ugunst for den parten som burde ha formulert seg tydeligere.⁶³ For det første følger denne regelen av en fast og langvarig rettspraksis.⁶⁴ Det kan for eksempel vises til RT 1980 1037 hvor det var spørsmål om tolkning av et vilkår i en tilleggsforsikring, og Høyesterett uttalte at "En uklar og tvetydig klausul i forsikringsvilkårene må tolkes til ugunst for forsikreren." Tilsvarende ble også lagt til grunn i RT 1997 1807. For ensidig fastsatte vilkår i forbrukerforhold, er ukklarhetsregelen nå også lovfestet i Avtaleloven § 37, 1 ledd nr 3, som sier: "Ved tvil om tolkningen av et avtalevilkår, skal vilkåret tolkes til fordel for forbrukeren".

I denne oppgaven vil hensynene bak ukklarhetsregelen bli brukt som et tolkningsmoment ved at det presumeres at partene mente at vilkårene skulle tolkes slik at de er i tråd med det som ville blitt resultatet ved anvendelse av ukklarhetsregelen. Det bemerkes at hensynene bak ukklarhetsregelen kun vil bli brukt som et tolkningsmoment dersom det etter en gjennomgang av tolkningsmomentene er grunnlag for en tolkning som er til gunst for forsikringstakeren. Dersom det derimot skulle vise seg at tolkningsmomentene taler for en tolkning som er ugunstig for forsikringstakeren, vil imidlertid ukklarhetsregelen bli benyttet som en tolkningsregel som tolkningsresultatet må justeres i henhold til.

Denne oppgaven handler om forståelsen av vilkår som er ensidig fastsatt av forsikringsselskapet, og en anvendelse av hensynene bak ukklarhetsregelen vil dermed medføre at vilkårene bør tolkes til ugunst for forsikringsselskapet.

Som man har sett ovenfor, så foreligger det tvil om hvordan man bør tolke kriteriet "tilfeldig". Det vil være det tolkningsalternativet som fører til at "tilfeldig" må tolkes slik at det ikke krever at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens handlinger, som vil innebære en tolkning til ugunst for forsikringsselskapene. Siden det ville vært mulig for selskapene å formulere kriteriet klarere, og en slik tolkning ikke vil medføre et urimelig resultat, så må hensynene bak ukklarhetsregelen tale for at "tilfeldig"

⁶³ Bull (2008) s. 147.

⁶⁴ Eksempelvis RT 1980 1037 og RT 1997 1807.

bør tolkes slik at det ikke stiller krav om at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens handlinger.

2.1.2.7 Tolkingsresultatet

Ovenfor har det blitt redegjort for at det følger av ordlyden, formålsbetraktninger og selskapspraksis at det må være tilfeldig at skaden oppstår, slik at skader eller forringelser som er uunngåelige, ikke vil være dekket av forsikringen. Det er ikke funnet støtte for en slik tolkning i nemndspraksis, men det er heller ikke funnet eksempler på at nemndspraksis taler mot en slik tolkning. Man kan dermed konkludere med at det ikke er noen tolkningsmomenter som taler i mot en slik tolkning. Konklusjonen blir derfor at ”tilfeldig” blant annet innebærer et krav om at det ikke må være så sannsynlig at skaden vil inntreffe at det må anses som sikkert.

Videre har man sett at ordlyden, formålsbetraktninger, selskapspraksis og nemndspraksis taler for at kriteriet må tolkes slik at det fører til at skader som har oppstått som følge av normal påvirkning, ikke er å regne som tilfeldige. Det bemerkes at ordlyden er uklar og dermed ikke kan få avgjørende vekt. Videre har man sett at selskapspraksisen i dette tilfellet må ha en begrenset vekt da den taler for en ugunstig løsning for forsikringstakeren. Det er imidlertid funnet at nemndspraksisen kan få betydelig vekt, da den må anses for å utgjøre en fast praksis. På tross av at flere av disse tolkningsmomentene altså må ha begrenset vekt, må de likevel bli avgjørende for den tolkningen som må legges til grunn, all den tid det ikke er funnet innvendinger mot den i andre tolkningsmomenter. Konklusjonen må derfor bli at ”tilfeldig” også innebærer et krav om at skaden ikke har oppstått som følge av normal påvirkning.

Til slutt har jeg kommet frem til spørsmålet om ”tilfeldig” må tolkes som at det stiller krav om at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens handlinger. Utgangspunktet ved tolkning av forsikringsvilkår, er at en ordlyd bør følges også i de tilfellene den måtte være uklar. Men det skal mindre til for å fravike en uklar ordlyd enn en ordlyd som er klar. Dersom det er tungtveiende tolkningsmomenter som taler mot den tolkningen man utleder av en uklar ordlyd, vil det derfor være adgang til å fravike den. I dette tilfellet har man sett at ordlyden og selskapspraksis taler for at ”tilfeldig”

må tolkes som et krav om at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens handlinger. På den andre siden har man sett at en slik tolkning sannsynligvis vil medføre at kriteriet er i strid med preseptoriske regler i Forsikringsavtaleloven, og at nemndspraksis og hensynene bak uklarhetsregelen taler for å tolke kriteriet som at det ikke stiller krav om at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens handlinger. Det er på det rene at ordlyden er uklar, og at selskapspraksis må få begrenset betydning da den taler for en tolkning som er ugunstig for forsikringstakeren. Det at en tolkning i tråd med ordlyden og selskapspraksis vil medføre at kriteriet sannsynligvis strider mot preseptoriske regler i Forsikringsavtaleloven, må være et tungtveiende tolkningsmoment. Dersom man tolket kriteriet i tråd med ordlyden, ville det sannsynligvis bli ansett som ugyldig fordi det står i strid med preseptorisk lovgivning. Nemndspraksis må også få betydelig vekt som tolkningsmoment i denne sammenhengen. Det er som nevnt tale om en fast praksis, og det er ikke tungtveiende tolkningsmomenter som taler mot den tolkningen som må utledes av nemndspraksisen. Også hensynene bak uklarhetsregelen må få betydelig vekt som tolkningsmoment, da et tolkningsresultat i tråd med ordlyden og selskapspraksis sannsynligvis uansett ville kunne bli justert etter uklarhetsregelen fordi det er til fordel for forsikringsselskapet. Etter dette har jeg kommet til at ordlyden her må fravikes, og ”tilfeldig” må tolkes som at det ikke stiller krav om at skaden er voldt uavhengig av forsikringstakerens handlinger.

2.1.3 ”Plutselig”

Angivelsen av ”plutselig” som kriterium går igjen i de fleste av de større forsikringsselskaperens vilkår for kaskoforsikring på bil, og det vil derfor bli foretatt en generell tolkning av kriteriets innhold. Som eksempel kan det vises til If Skadeforsikrings Forsikringsvilkår for Motorvognforsikring punkt 3.2.4 hvor det heter at kaskoforsikringen blant annet dekker skade på bilen oppstått ”... ved annen ... plutselig ... hendelse”.⁶⁵

⁶⁵ If Skadeforsikring (2010).

2.1.3.1 Ordlyden

Det vises til redegjørelsen av ordlyden som tolkningsmoment ovenfor, hvor det fremgår at ordlyden er utgangspunktet ved tolkningen, og at det er et objektivt tolkningsprinsipp som må legges til grunn. Heller ikke for dette kriteriet inneholder vilkårene en nærmere beskrivelse av hva som menes med begrepet, og jeg vil derfor vurdere hvordan ”plutselig” må forstås ut fra vanlig språkbruk.

”Plutselig” må etter en naturlig språklig forståelse bety at det må ha skjedd raskt eller brått, og begrepet tar derfor sikte på å avgrense forsikringsdekningen mot skader som har oppstått over tid. Skader som følge av normal slitasje er et typisk eksempel på skader som ikke vil være dekket av forsikringen da de normalt har oppstått over tid.⁶⁶ Det følger altså av en klar ordlyd at kriteriet ”plutselig” innebærer at det må ha skjedd raskt eller brått. Det er imidlertid ut fra ordlyden ikke mulig å fastslå en tidsgrense for hva som nærmere bestemt må regnes som plutselig, og hva som må anses for å ha oppstått over tid. Derfor vil jeg i det følgende undersøke om en tidsgrense kan trekkes med bakgrunn i andre tolkningsfaktorer.

2.1.3.2 Nemndspraksis

Som man har sett ovenfor, er nemndspraksis en relevant tolkningsfaktor. Spørsmålet blir om tolkningen av begrepet i nemndspraksis kan gi veiledning ved fastlegging av hvor grensen mellom hva som er plutselig og hva som har oppstått over tid må trekkes.

Det er flere avgjørelser fra FKN hvor det fremgår at nemnda mener kriteriet fører til at skader som er oppstått over tid, ikke vil være dekket av forsikringen.⁶⁷ For eksempel kan nevnes FSN-2262 hvor mus hadde gnagd i stykker deler av bilen mens den stod lagret på en låve fra desember til mai. Nemnda uttalte her at skadene var påført over et lengre tidsrom, og at det derfor ikke kunne regnes som plutselig. Det er imidlertid ingen avgjørelser fra FKN som uttrykkelig sier hvor grensen går mellom hva som generelt er regnet som plutselig, og hva som er et lengre tidsrom. For å finne ut hvor grensen går

⁶⁶ Plogvoll (2010).

⁶⁷ FSN-1255, FSN-2262, FKN-2009-72 og FSN-5135.

må man derfor holde nemndsavgjørelsene opp mot hverandre. I FSN-2262, som er fra 1995, ble et tidsrom på 5 måneder regnet som et lengre tidsrom, og i FSN-5135, som er fra 2004, ble det lagt til grunn at en følgeskade som hadde utviklet seg over 2 måneder, hadde utviklet seg over tid. I FKN-2009-72 fant nemnda at 3 timer ikke kunne regnes som et lengre tidsrom, og det ble vist til FSN-7113, som riktignok dreide seg om en båtskade, hvor en sjøreise ble regnet som tilstrekkelig for ”plutselig”. Som det fremgår, så fastsetter ingen av disse avgjørelsene en bestemt felles grense for hva som må regnes som plutselig, og man må derfor konkludere med at nemndspraksis ikke gir veiledning med hensyn til hvilken tidsgrense kriteriet sikter til.

2.1.3.3 Sett i sammenheng med tilsvarende kriterium i lovfastsatte vilkår

Jeg vil her vurdere om forståelsen av tilsvarende kriterium i lovfastsatte vilkår kan gi veiledning ved spørsmålet om man ut fra kriteriet ”plutselig” ved kaskoforsikring på bil kan trekke en tidsgrense for hva som er dekket av forsikringen. At dette kan være en relevant tolkningsfaktor, følger av at det vil kunne gi informasjon om hvordan en lovgiver har tolket vilkårene. Selv om det kan være en relevant tolkningsfaktor, bør man i følge Arntzen imidlertid ikke tillegge de andre vilkårene avgjørende vekt, i alle fall ikke hvor de taler for en ugunstig løsning for forsikringstakeren, fordi det dreier seg om vilkår som man ikke kan forutsette at forsikringstakeren har kjennskap til.⁶⁸

Innen yrkesskadeforsikringen brukes begrepet ”arbeidsulykke” for å betegne noen av de vilkår som må foreligge for at en skade skal være dekket. Begrepet ”arbeidsulykke” i yrkesskadeforsikringsloven § 11 første ledd a) må forstås på samme måte som i folketrygdloven § 13-3, jf Ot.prp nr. 44 (1988-1989) side 89. I folketrygdloven § 13-3 andre ledd defineres to ulike kategorier arbeidsulykke, herunder det markerte ulykkesbegrep, jf første punktum, og det avdempede ulykkesbegrep, jf andre punktum. Det avdempede ulykkesbegrepet dreier seg om tilfeller hvor det foreligger noe særskilt ved arbeidssituasjonen, og det vil ikke ha relevans ved denne redegjørelsen. I det markerte ulykkesbegrepet defineres arbeidsulykke som en plutselig eller uventet ytre

⁶⁸ Arntzen (1995) s. 39

hendelse. Spørsmålet her blir derfor om begrepet ”plutselig” i yrkesskadeforsikringen kan gi veiledning ved tolkningen.

Det første jeg vil vurdere er om begrepet må sies å sammenfalle for de to forsikringsområdene, slik at innholdet i det må antas å være det samme. For det første foreligger det en språklig likhet, idet det dreier seg om det samme ordet. Dersom det var ønskelig at ordet skulle ha to forskjellige betydninger i de to respektive forsikringstypene, så hadde det vært naturlig å benytte seg av to forskjellige ord. Videre kan man si at ”plutselig” er lovfestet for yrkesskadeforsikring, mens det kun er tatt inn i vilkårene for kaskoforsikring på bil. Da det er anledning for selskapene til å revidere vilkårene, og selskapene må antas å kjenne til bruken av ordene innen yrkesskadeforsikring, så har det formodningen mot seg at selskapene har ment å ilegge ordene en annen betydning enn det den har innen yrkesskadeforsikring. Dette taler for at ”plutselig” er ment å gi uttrykk for de samme kriteriene ved kaskoforsikring på bil som ved yrkesskadeforsikring. Etter dette kan man si at bruken av begrepet sammenfaller for de to forsikringsområdene.

Det neste jeg vil vurdere er om man ut fra begrepet ”plutselig” innen yrkesskadeforsikringen kan trekke en bestemt tidsgrense for hva som er dekket av forsikringen. For å kunne si noe om dette, må begrepet slik det fremkommer i folketrygdloven § 13-3 annet ledd, 1 punktum tolkes, slik at det altså nå dreier seg om en lovtolkning.

Det naturlige utgangspunktet ved lovtolkning, er hvordan ordlyden må forstås ut fra alminnelig språkbruk. Det må kunne sies å være på det rene at ”plutselig” av folk flest forstås som noe som skjer brått eller raskt. Det er imidlertid ikke støtte i ordlyden for å fastsette en bestemt tidsgrense for hva som må regnes som plutselig.

Jeg vil nå vurdere om det er andre tolkningsmomenter som kan gi veiledning ved spørsmålet om det er en tidsgrense for hva som regnes som ”plutselig” innen yrkesskadeforsikringen. Det tolkningsmomentet som er relevant i denne sammenheng, er hva man kan utlede av andre rettskildefaktorer.

Den første rettskildefaktoren som normalt vil være relevant i en slik sammenheng, er rettspraksis. Det foreligger mange dommer innen yrkesskadeforsikring som gjelder arbeidsulykkebegrepet, men det er ingen dommer som drøfter eller slår fast at det foreligger en tidsgrense for hva som må regnes som ”plutselig”. Man kan derfor ikke utlede en tidsgrense av rettspraksis.

De aktuelle forarbeidene i denne sammenheng er de som gjelder for yrkesskadeforsikringsloven og folketrygdloven.⁶⁹ Forarbeidene til yrkesskadeforsikringsloven sier kun at man må avgrense kriteriet mot påvirkning som har vart over en viss tid.⁷⁰ Det sies ingenting om at det foreligger en bestemt tidmessig grense for hva som må regnes som plutselig, og dette tyder på at meningen har vært at det må foretas en konkret vurdering. Forarbeidene til folketrygdloven viser kun til at definisjonen av arbeidsulykkebegrepet i lovens § 13-3, annet ledd svarer til den definisjon som legges til grunn i praksis.⁷¹ Det angis heller ikke i disse forarbeidene at ”plutselig” sikter til en bestemt tidsgrense.

Av Forsikringskadenemndas praksis går det frem at skader oppstått ved påvirkning som har vært over tid, ikke regnes som plutselige.⁷² Det sies imidlertid ikke noe bestemt om hvor grensen går mellom det som må regnes for å ha oppstått over tid, og det som må antas å ha oppstått plutselig. Man finner altså ikke støtte i nemndspraksis for at man kan trekke en bestemt tidsgrense for hva som må regnes som ”plutselig” i folketrygdloven § 13-3, annet ledd, første punktum.

Av NAVs ”Rundskriv til ftrl kap 13: Yrkesskadedekning” av 01.05.1997, fremgår det at påvirkning som varer mer enn en dag, ikke kan regnes som plutselig. Det fastsettes ikke her en bestemt tidsmessig grense for hva som regnes som ”plutselig”, men det settes likevel en øvre grense. Dette taler for at det foreligger en tidsgrense.

⁶⁹ Ot.prp nr. 44 (1988-1989) og Ot.prp nr. 29 (1995-1996).

⁷⁰ Ot.prp nr. 44 (1988-1989).

⁷¹ Ot.prp nr. 29 (1995-1996).

⁷² FSN-6623 og FSN-6189.

Man har nå sett at verken ordlyden, forarbeider, rettspraksis eller nemndspraksis gir støtte for at man kan trekke en tidgrense for hva som regnes som ”plutselig” innen yrkesskadeforsikringen, jfr folketrygdloven § 13-3 annet ledd. På den andre siden taler en uttalelse i NAVs rundskriv for den motsatte løsningen. Rundskrivet kan ikke tillegges avgjørende vekt, da det som nevnt er den eneste rettskildefaktoren som taler for en slik løsning. Etter dette kan man si at det ikke kan trekkes en tidsgrense for hva som regnes som ”plutselig” innen yrkesskadeforsikringen. Overført til kaskoforsikring på bil taler dette for at man ikke kan trekke en tidsgrense for hva som regnes som ”plutselig”.

2.1.3.4 Tolkingsresultat

Ovenfor har det blitt foretatt en tolkning av kriteriet ”plutselig” som fremkommer i vilkårene for kaskoforsikring på bil. Det fremgår av en klar ordlyd at kravet om ”plutselig” må tolkes som et krav om at det må ha skjedd raskt eller brått. Begrepet tar dermed sikte på å avgrense forsikringsdekningen mot skader som har oppstått over tid. Det er videre gjort rede for at verken ordlyden, nemndspraksis eller sammenhengen med tilsvarende kriterium innen yrkesskadeforsikringen gir veiledning ved spørsmålet om hva som nærmere bestemt må regnes som plutselig, og hva som må regnes for å ha oppstått over tid. Det må derfor kunne slutes at det ikke er mulig å angi en bestemt tidsmessig grense for hva som må regnes som ”plutselig”, men at det vil måtte foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Det er med bakgrunn i de gjennomgåtte tolkningsfaktorene vanskelig å angi konkrete momenter som vurderingen må bygge på, men etter min mening må utgangspunktet for vurderingen være hvilke skader kaskoforsikringen er ment å skulle dekke.

2.1.4 "Ytre"

"Ytre" er et kriterium som går igjen i de fleste av de større forsikringsselskaperens vilkår for kaskoforsikring på bil, og det vil derfor bli foretatt en generell tolkning av kriteriets innhold. Som eksempel kan det vises til If Skadeforsikrings Forsikringsvilkår for Motorvognforsikring punkt 3.2.4 hvor det heter at kaskoforsikringen blant annet dekker skade på bilen oppstått "... ved annen ... ytre hendelse."⁷³

2.1.4.1 Ordlyden

"Ytre" er et uklart begrep som kan ha flere betydninger. For det første kan det tolkes som at det sikter til den fysiske plasseringen av påvirkningen, slik at det er et krav om at påvirkningen må ha skjedd utenfor bilen i motsetning til inni bilen. For eksempel vil da en påvirkning som skjer inni bilens kupé ikke kunne regnes som "ytre". For det andre kan "ytre" forstås som at det sikter til egenskaper utenfor bilen selv. Det vil da medføre at det må ha vært noe annet enn bilens egne egenskaper som førte til skaden. For det tredje kan "ytre" forstås som at det sikter til at det må ha vært noe annet enn forsikringstakerens/sjåførens handlinger som førte til skaden. En slik tolkning vil medføre at alle skader som er en følge av forsikringstakerens/sjåførens handlinger ikke vil være dekket med mindre det forelå en ytre påvirkning av forsikringstakeren/sjåføren som førte til handlingen. Det foreligger ingen nærmere beskrivelse i vilkårene av hva som menes med begrepet, og ordlyden er dermed altså ikke klar. Det vil derfor bli vurdert om det er andre tolkningsmomenter som kan gi veiledning ved tolkningen.

2.1.4.2 Selskapspraksis

Det vises til redegjørelsen ovenfor hvor det fremgår at selskapspraksis kan være en relevant tolkningsfaktor. På grunn av manglende respons fra selskapene vil jeg også her fastslå selskapspraksis ved å legge til grunn at det som Plogvoll skriver i sitt utkast til en revidert utgave av en lærebok for BI, er den rådende praksis i selskapene.⁷⁴

⁷³ If Skadeforsikring (2010).

⁷⁴ Plogvoll (2010).

Ifølge Plogvoll, må ”ytre” for det første ikke tolkes som et krav om at det som har ført til skaden må ha vært utenfor bilen, og ikke inni den.⁷⁵ Han mener altså at ”ytre” ikke må forstås som at det sikter til den fysiske plasseringen av påvirkningen.

Videre mener han at kriteriet ”ytre påvirkning” må tolkes som at det stiller krav om at det enten må foreligge en ytre påvirkning av bilen eller av sjåføren.⁷⁶ Angående kravet om at det må foreligge en ytre påvirkning av bilen, skriver Plogvoll at dette fører til at skader som er voldt av bilens egne egenskaper ikke vil tilfredsstillе kriteriet.⁷⁷ Hva gjelder kravet om at det må foreligge en ytre påvirkning av sjåføren, så nevner han en ren ”bomgiring” som eksempel på en skade som dermed ikke vil tilfredsstillе kriteriet ”ytre påvirkning”.⁷⁸ Her vil det jo være forsikringstakeren som utgjør den påvirkningen som fører til skade, og da forsikringstakeren ikke kan anses som en ytre påvirkning i seg selv, så må det foreligge en ytre påvirkning av forsikringstakeren for at kriteriet skal være oppfylt. For eksempel kan man si at det hadde vært tilstrekkelig om bomgiringen hadde vært en følge av at forsikringstakeren ble skremt av en fugl som plutselig fløy opp fra veikanten.

Selskapspraksis taler altså for at man ikke kan tolke kriteriet som at det sikter til den fysiske plasseringen av påvirkningen. Videre må ”ytre” etter selskapspraksis tolkes som et krav om at det enten må foreligge en ytre påvirkning av sjåføren eller av bilen.

2.1.4.3 Nemndspraksis

Det har vært drøftet flere spørsmål knyttet til kriteriet ”ytre” i FKN. Det første spørsmålet som er drøftet, er om begrepet må tolkes slik at det sikter til den fysiske plasseringen av påvirkningen, slik at påvirkningen må ha vært utenfor bilen og ikke inni den. Uttalelser fra FKN viser at nemnda tolker begrepet som at det siktes til egenskaper utenfor bilen selv, og ikke til den fysiske plasseringen av påvirkningen.⁷⁹ For eksempel

⁷⁵ Plogvoll (2010).

⁷⁶ Plogvoll (2010).

⁷⁷ Plogvoll (2010).

⁷⁸ Plogvoll (2010).

⁷⁹ FSN-3867, FSN-4517 og FSN-5902.

kan det vises til FSN-4517 hvor en hund som var inni bilen bet av et stykke av dashbordet. Spørsmålet var om dette kunne regnes som en ytre skade da hunden hadde vært inni bilen da den bet. Nemnda fant at det var regnet som en ytre skade, og uttalte at det avgjørende var at "... det ikke er noen feil ved bilen selv som har forårsaket skaden.". Nemnda legger altså til grunn at "ytre" ikke må forstås som et krav om at påvirkningen må ha vært utenfor bilen.

Det neste spørsmålet som har vært drøftet i nemnda, er om egenskaper ved bilen selv som fører til skade, kan regnes som "ytre", eller om "ytre" må tolkes som et krav om at påvirkningen må være fra noe annet enn bilens egne egenskaper. I dette spørsmålet har nemnda kommet frem til at det må foreligge en ytre påvirkning av bilen, slik at egenskaper ved bilen selv som fører til skade, ikke vil kunne regnes som "ytre".⁸⁰ For eksempel kan det vises til FSN-4749, som riktig nok gjaldt forsikring på landbruksmaskiner, men som har et tilsvarende vilkår som ved kaskoforsikring på bil. I denne saken hadde en slakk kjetting som var festet på traktoren, heftet seg fast i vinsjen og forårsaket skade på traktoren. Nemnda uttalte at "Når bare traktorens egne innretninger er involvert i skadeforløpet, kan skaden ikke anses å ha skjedd som følge av ytre påvirkning."

Det siste spørsmålet som har vært drøftet i nemnda i forbindelse med kriteriet, er om skader som er voldt av forsikringstakeren/sjåføren må ha vært som følge av en ytre påvirkning av ham, eller om det er tilstrekkelig at det ikke foreligger en ytre påvirkning av ham fordi han i seg selv må regnes som "ytre påvirkning". For å belyse problemstillingen kan det vises til FSN-4072. Her hadde sjåføren foretatt en feilgiring som hadde ført til skade. Spørsmålet var om sjåførens handling i seg selv kunne ses om en "ytre påvirkning", slik at feilgiringen ble dekket av forsikringen, eller om det måtte ha foreligget en ytre påvirkning av sjåføren som førte til at han hadde feilgiret. Hva nemnda kom frem til vil det bli redegjort for nedenfor. Det går frem av nemndsavgjørelsene at det har vært noe uenighet i nemnda med hensyn til denne problemstillingen. I FSN-692, som er fra 1986, tippet førerhytten på en lastebil fremover og ble skadet. Årsaken til at den tippet var svikt i vedlikehold og bruk, med

⁸⁰ FSN-702, FSN-4517, FSN-4749 og FSN-1850.

andre ord forhold som kunne tilskrives forsikringstakeren/sjåførens handlinger. Nemnda fant i denne saken at det her var tale om en ”ytre påvirkning”. Altså anså nemnda forsikringstakerens/sjåførens handlinger for å være ”ytre påvirkning” i seg selv. I 2002 kom det en uttalelse fra nemnda som gikk i motsatt retning. I FSN-4072, hvis saksforhold er redegjort for ovenfor, fant nemnda at feilgiring fra sjåførens side ikke er å regne som ”ytre påvirkning” i seg selv. Nemnda uttalte at ”At giret ble satt i feil posisjon, hadde ikke sammenheng med ytre påvirkning av bilen eller sjåføren.”. Nemnda fant altså her at sjåførens handlinger i seg selv ikke kan være ”ytre påvirkning”. Den ferskeste uttalelsen fra nemnda som berører denne problemstillingen, er FKN-2009-72. I denne saken hadde forsikringstakeren ved en feiltakelse tappet ut girolje i stedet for motorolje, hvilket resulterte i at girkassen havarerte når bilen ble tatt i bruk. Nemnda fant at dette var å regne som en ”ytre påvirkning”, og uttalte at ”I tråd med tidligere nemndpraksis legger nemnda til grunn at skade forårsaket av sikrede selv i enkelte situasjoner ikke utelukker at skaden har oppstått ved ytre påvirkning. Det vises særlig til FSN-3866.” Man ser altså her at nemnda mener at det ikke trenger å foreligge noen ytre påvirkning av forsikringstakeren, fordi forsikringstakeren er å regne som ”ytre påvirkning” i seg selv. Det må bemerkes at nemndas kommentar om at dette var i tråd med nemndas uttalelse i FSN-3866, ikke kan være riktig. I FSN-3866, som er fra 2001, skulle forsikringstakeren bore ut en skrue som var festet i ruten da boret glapp og traff ruten slik at den sprakk. Her var det således boret som var årsaken til at ruten sprakk, og dermed boret som utgjorde den ”ytre påvirkningen”. Det var altså ikke forsikringstakeren som utgjorde den ”ytre påvirkningen”. Denne tolkningen av uttalelsen støttes opp av nemndas uttalelse i FSN-4072, hvor nemnda sier at ”I motsetning til de faktiske forhold i ut. FSN-3866 ... var ingen gjenstander utenom bilens egne deler involvert i skadeforløpet.” FSN-3866 kan etter dette dermed ikke sies å være av betydning i drøftelsen av om forsikringstakerens handlinger i seg selv anses som ”ytre påvirkning”.

Som man har sett, foreligger det tre uttalelser fra FKN som dreier seg om problemstillingen. De to som på grunn av sin alder er mest relevante, er FSN-4072 og FKN-2009-72. Disse to trekker imidlertid i hver sin retning i spørsmålet. Selv om den nyeste uttalelsen trekker i retning av at forsikringstakerens handlinger anses som en ”ytre påvirkning” i seg selv, så kan man ikke sikkert slutte det er det som er det

gjeldende syn i nemnda. Dette spørsmålet må dermed sies å være foreløpig uavklart i nemndspraksis.

Etter dette kan man utlede at nemndspraksis taler for at begrepet ikke må tolkes som at det stiller krav om at det som har ført til skaden må ha vært utenfor bilen, og ikke inni den. Videre taler nemndspraksis for at det tolkes som at egenskaper ved bilen selv som fører til skade, ikke kan regnes som ytre.

2.1.4.3.1 Hvilken vekt bør uttalelsene fra FKN ha som tolkningsfaktor?

Jeg vil her vurdere hvilken vekt uttalelsene fra FKN har som tolkningsfaktor i det foreliggende tilfellet.

For den delen av tolkningen som går ut på at kriteriet ikke kan tolkes som et krav om den fysiske plasseringen av påvirkningen, er det tre uttalelser som alle går i samme retning.⁸¹ Disse er fra 2001 til 2005, og samtlige taler for samme tolkning. Man kan derfor hevde at praksisen fra nemnda er fast. Uttalelsene vil nok derfor kunne få betydelig vekt som tolkningsfaktor.

For den delen av nemndspraksisen som knytter seg til spørsmålet om egenskaper ved bilen selv som fører til skade, kan regnes som ”ytre”, har jeg funnet fire nemndsuttalelser som alle trekker i samme retning.⁸² Alle er enstemmige, og de strekker seg fra 1986 til 2003. Nemndas praksis ser derfor ut til å være fast, og uttalelsene vil dermed kunne få betydelig vekt som tolkningsfaktor.

2.1.4.4 Sammenhengen

Jeg vil nå vurdere hvilken betydning sammenhengen må ha for tolkningen av ”ytre”. At det også kan være relevant å se på sammenhengen som kriteriene fremkommer i, er på

⁸¹ FSN-3867, FSN-4517 og FSN-5902.

⁸² FSN-702, FSN-4517, FSN-4749 og FSN-1850.

det rene.⁸³ Dette blant annet fordi man ved tolkningen må søke å oppnå harmoni i vilkårene.⁸⁴ At dette er et relevant tolkningsmoment støttes også opp av rettspraksis.⁸⁵

2.1.4.4.1 Sett i sammenheng med de øvrige bestemmelsene i vilkårene

De fleste forsikringsselskapene har bestemmelser i vilkårene som begrenser kaskodekningen. Det er gjerne flere begrensninger, men den som er aktuell i denne sammenhengen, er den som gjør at de ”indre” skadene ikke er dekket. I If Skadeforsikrings Forsikringsvilkår for Motorvognforsikring punkt 4.11 står det at maskinskade ikke er dekket med mindre den er oppstått i direkte forbindelse med en annen erstatningsmessig vognskade.⁸⁶ Det er på det rene at bestemmelsen sikter til de tilfellene hvor det ikke foreligger noen ytre påvirkning av bilen som har ført til skaden, men hvor det er egenskaper ved bilen selv som har ført til skaden. Nøyaktig hvordan selskapene formulerer denne begrensningen varierer, men alle selskapene jeg har undersøkt kaskovilkårene til har en slik begrensning for ”indre” skader. Man ser dermed at en tolkning av ”ytre” som et krav om at det må være noe annet enn egenskaper ved bilen selv som har ført til skaden, harmonerer med begrensningen for ”indre” skader. Sammenhengen med denne bestemmelsen i vilkårene taler således for at ”ytre” i alle fall må tolkes som et krav om at det må være noe annet enn bilens egne egenskaper som har ført til skaden.

2.1.4.4.2 Sett i sammenheng med tilsvarende kriterium i lovfastsatte vilkår

Det vises til redegjørelsen ovenfor av ulykkesbegrepet innen yrkesskadeforsikringen. I det markerte ulykkesbegrepet defineres arbeidsulykke som en plutselig eller uventet ytre hendelse. Spørsmålet her blir derfor om begrepet ”ytre” i yrkesskadeforsikringen kan gi veiledning ved tolkningen.

⁸³ Bull (2008) s. 143.

⁸⁴ Bull (2008) s.143.

⁸⁵ RT 1980 1037.

⁸⁶ If Skadeforsikring (2010).

Det første jeg vil vurdere er om begrepet må sies å sammenfalle for de to forsikringsområdene slik at betydningen av det må antas å være lik. Da det er de samme argumentene som gjorde seg gjeldende for ”plutselig” som også gjør seg gjeldende for ”ytre” i denne sammenhengen, så vises det til drøftelsen ovenfor, og konkluderes med at bruken av begrepet sammenfaller for de to forsikringsområdene.

Det neste jeg vil vurdere er hvordan begrepet ”ytre” innen yrkesskadeforsikringen må forstås. Også for ”ytre” må det foretas en tolkning av begrepet i folketrygdloven § 13-3 annet ledd, første punktum, slik at det nå dreier seg om en lovtolkning.

Utgangspunktet er hvordan ordlyden må forstås ut fra alminnelig språkbruk, og spørsmålet blir hvordan folk flest vil forstå begrepet. I folketrygdloven § 13-3 annet ledd, første punktum står det ”Som arbeidsulykke regnes en plutselig eller uventet ytre hendelse som medlemmet har vært utsatt for i arbeidet.” Det at bestemmelsen sier at det er en ”hendelse” som må ha vært ytre, viser at bestemmelsen stiller krav om at det må være noe mer enn den skadedes legeme alene som har ført til skaden; det må nemlig være en ytre hendelse som har ført til skaden. Dersom man leser ”ytre” i sammenheng med resten av setningen, ser man derfor at det må forstås som at det kun sikter til at det ikke må være forhold ved den skadedes legeme alene som fører til skaden. Det kan altså ikke forstås som at det sikter til den fysiske plasseringen av skadeårsaken.

Det neste spørsmålet blir om det er andre tolkningsmomenter som støtter opp om den forståelsen av begrepet som må legges til grunn etter ordlyden, eller om det er tolkningsmomenter som tilsier en annen forståelse.

I Rt 2005 1757, som også er kjent som ”skyggekjennelsen”, var det spørsmål om en kneskade var forårsaket av en ”arbeidsulykke”, jfr Yrkesskadeforsikringsloven § 11, 1 ledd a. Her foretar Høyesterett en grundig gjennomgang av forarbeidene til Yrkesskadeforsikringsloven og Folketrygdloven, og kommer til at praksis fra Trygderetten før 1997 må tillegges stor vekt ved tolkningen. Høyesterett uttaler på bakgrunn av dette, og under henvisning til Selmer⁸⁷ at det med ”ytre” menes noe som

⁸⁷ Selmer (1982) s. 257.

har skjedd utenfor den skadedes legeme, men at det ikke er nødvendig at det har inntruffet helt uavhengig av den forsikrede, slik at det er nok at den skadedes legeme er det eneste som beveger seg. Forståelsen av ”ytre” som noe som må ha skjedd utenfor den skadedes legeme, men som ikke trenger å ha skjedd helt uavhengig av den forsikrede, støttes også opp av LG 2006 20193 fra Gulating Lagmannsrett. Her dreide saken seg om en person som gled på et vått lasteplan og skadet kneet. Retten kom her til at det å gli på et vått lasteplan er regnet som en ytre begivenhet.

Overført til kriteriet ved kaskoforsikring på bil, så kan man utlede at med ”ytre” menes det at det må ha skjedd noe utenfor bilen. Det kan stilles spørsmål ved om dette betyr at det siktes til den fysiske plasseringen av skadeårsaken, slik at det som for eksempel er inni kupeen på bilen må regnes som ”indre”. Men en slik tolkning kan ikke være riktig i følge Selmer som skriver at ”ytre” kanskje kan oversettes med ” ... noe som innvirker skadelig på den forsikredes kropp, og som en utenforstående kan iaktta.”⁸⁸ Siden det er Selmers forståelse av begrepet som legges til grunn av Høyesterett i den nevnte dommen, så må dette medføre at Høyesterett her ikke sikter til den fysiske plasseringen av skadeårsaken, men derimot til at det ikke må være forhold ved den skadedes legeme alene som fører til skaden. Det at det må ha skjedd noe utenfor bilen sikter altså kun til at det ikke må være forhold ved selve bilen som fører til skaden. For eksempel vil ikke fabrikkasjonsfeil på bilen være regnet som ”ytre” overfor bilen, men skader på bilen som oppstår som følge av noe som skjer i kupeen kan godt være regnet som ”ytre”.

Videre kan man også si at det ikke er nødvendig at skadene har oppstått helt uavhengig av bilen, det vil likevel kunne regnes som ytre selv om bilen er det eneste som beveger seg. For eksempel vil en stor stein i veien som ødelegger bilen, like fullt bli regnet som en ”ytre” påvirkning selv om skaden er som følge av at bilen kjører over den mens den ligger i ro.

For at den forståelsen av ”ytre” som jeg har kommet frem til at man kan utlede av RT 2005 1757 skal kunne legges til grunn i andre saker, så må dommen ha prejudikatsvirkning. Det er her tale om en dom som er ca. 5 år gammel, og den er

⁸⁸ Selmer (1982) s. 258.

dermed ikke så gammel at ingen har fått tid til å innrette seg etter den enda, samtidig som den heller ikke er så gammel at rettsoppfatningene må antas å ha endret seg. Videre er dommen avsagt av en enstemmig Høyesterett, og den er i tråd med juridisk teori.⁸⁹ Dette taler for at dommen har prejudikatsvirkning, og den kan dermed legges til grunn som rettskildefaktor i denne sammenheng.

Den forståelsen av ”ytre” som må legges til grunn etter rettspraksis, må også legges til grunn etter FKNs praksis. Det kan for eksempel vises til FSN-6150 hvor en vridning i kneet som følge av forsikredes egen kroppsbevegelse, mangler et ytre ulykkesmoment, og dermed ikke er en arbeidsulykke etter folketrygdloven § 13-3, annet ledd, første punktum. Et annet eksempel er FKN-2009-12, hvor skade som følge av å drikke giardiasmittet vann ble regnet som en arbeidsulykke etter folketrygdloven § 13-3, annet ledd, første punktum. Dette viser at man kan utlede av nemndas praksis at den legger til grunn at det med ”ytre” ikke siktes til den fysiske plasseringen av skadeårsaken, men i stedet til at det ikke må være forhold ved den skadedes kropp alene som fører til skaden.

De aktuelle forarbeidene i denne sammenheng er de som gjelder for yrkesskadeforsikringsloven og folketrygdloven.⁹⁰ Forarbeidene til yrkesskadeforsikringsloven gir ingen veiledning vedrørende forståelsen av kriteriene, og forarbeidene til folketrygdloven viser kun til at kriteriene er nærmere definert i praksis.

Etter dette kan man si at begrepet ”ytre” i folketrygdloven § 13-3, annet ledd, første punktum, må forstås som at det ikke må være forhold ved den skadedes kropp alene som fører til skaden. Man ser altså at tolkningen av det tilsvarende kriteriet i de lovfastsatte vilkårene for yrkesskadeforsikring taler for at kriteriet ”ytre” ved kaskoforsikring på bil forstås som et krav om at det må være forhold utenfor den skadede bilen som har ført til skaden, og at det ikke må forstås som at det tar sikte på den fysiske plasseringen av skadeårsaken.

⁸⁹ Selmer (1982) s. 257.

⁹⁰ Ot.prp nr. 44 (1988-1989) og Ot.prp nr. 29 (1995-1996).

2.1.4.4.3 Sett i sammenheng med ulykkeskriteriet i ulykkesforsikringer

For personforsikringer har man flere typer forsikringsdekninger, herunder ulykkesforsikring, livsforsikring og sykeforsikring.⁹¹ Ulykkesforsikringen er ment å skulle dekke skader som har oppstått i forbindelse med en ulykke, og det må derfor i følge vilkårene ha skjedd en ulykkeskade for at forsikringen skal kunne gjelde. For eksempel har If Skadeforsikring i sine Forsikringsvilkår for Ulykkesforsikring punkt 5.3, et krav om at forsikrede må ha dødd som følge av en ulykkeskade, for at det skal utbetales dødsfallserstatning.⁹² Det fremgår av de fleste selskapenes vilkår at ”ytre” er oppstilt som et kriterium for at en ulykke skal foreligge. Som eksempel kan det vises til If Skadeforsikrings Forsikringsvilkår for Ulykkesforsikring punkt 1.8 som sier at ”Med ulykkeskade forstås fysisk skade på en person forårsaket ved en ... ytre begivenhet ...”⁹³

For at forståelsen av ”ytre” i ulykkeskriteriet skal kunne gi veiledning ved tolkningen av begrepet innen kaskoforsikring på bil, må bruken av begrepet sammenfalle for de to forsikringsområdene. For det første foreligger det en språklig likhet, idet det dreier seg om det samme ordet. Det er selskapene som utformer vilkårene, og dersom det var ønskelig at ordet skulle ha to forskjellige betydninger i de to respektive forsikringstypene, hadde det vært naturlig å benytte seg av to forskjellige ord. Det har dermed altså formodningen mot seg at selskapene har ment å ilegge ordene to ulike betydninger. Også hensynet til enhet i begrepsbruken og vilkårene tilsier at begrepet må forstås likt for de to forsikringstypene. Dette taler for at ”ytre” er ment å gi uttrykk for de samme kriteriene ved kaskoforsikring på bil som ved ulykkesdefinisjonen for personforsikringer. Etter dette kan man si at bruken av begrepet sammenfaller for de to forsikringsområdene.

Det neste spørsmålet blir nå hvilken forståelse av ”ytre” som legges til grunn ved ulykkesdefinisjonen. For å kunne svare på dette, må det foretas en tolkning av de vilkårene hvor ulykke, og dermed ”ytre”, er et kriterium for dekning.

⁹¹ Forsikringsavtaleloven § 10-1, annet ledd første punktum.

⁹² If Skadeforsikring (2010)

⁹³ If Skadeforsikring (2010)

Det vises til redegjørelsen ovenfor i forbindelse med ordlyden som tolkningsmoment ved tolkning av forsikringsvilkår. ”Ytre” er også innen ulykkesforsikringen et uklart begrep som kan ha flere betydninger. For det første kan det tolkes som at det sikter til den fysiske plasseringen av begivenheten, slik at det er et krav om at begivenheten må ha skjedd utenfor kroppen i motsetning til inni kroppen. For eksempel vil da en påvirkning som skjer inni munnen ikke kunne regnes som ”ytre”. For det andre kan ”ytre” forstås som at det sikter til at det ikke må være egenskaper ved den skadede kroppen alene som fører til skaden. Det vil da medføre at det må ha vært noe annet enn kroppens egne egenskaper som førte til skaden. Det foreligger ingen nærmere beskrivelse i vilkårene av hva som menes med begrepet, og ordlyden er dermed altså ikke klar. Det vil derfor bli vurdert om det er andre tolkningsmomenter som kan gi veiledning ved tolkningen.

Sammenhengen med de øvrige bestemmelsene som kriteriet fremkommer i kan gi veiledning ved tolkningen. Det vises til If Skadeforsikrings Forsikringsvilkår for Ulykkesforsikring punkt 6.5 hvor det står at ”Forsikringen gjelder ikke ulykkeskade som skyldes forgiftning gjennom mat, drikke eller nytelsesmidler.”⁹⁴ Det kan nok hevdes at dette er et konkret unntak fra kriteriet ”ytre begivenhet”, men jeg mener at det ikke kan forstås på den måten. Etter min mening følger det forutsetningsvis av denne bestemmelsen at selskapet selv forstår ”ytre” som at det ikke sikter til at årsaken til skaden må ha vært utenfor kroppen, og ikke inni kroppen. Dersom selskapet hadde tolket begrepet som at det siktet til et fysisk skille mellom hva som er inni og hva som er utenfor kroppen, så hadde denne bestemmelsen ikke vært nødvendig, idet en forgiftning nødvendigvis vil skje inni kroppen.

I uttalelser fra FKN går det frem at begrepet er forstått som at det sikter til at det ikke må ha vært den skadedes kropp alene som har ført til skaden, og ikke til om det som har forårsaket skaden var inni eller utenfor kroppen.⁹⁵ For eksempel kan det vises til FSN-6618 hvor forsikringstakeren skulle hoppe over en benk, men landet feil og vridde

⁹⁴ If Skadeforsikring (2010)

⁹⁵ FSN-6618 og FSN-6554.

kneet. Nemnda uttalte at ”At skaden skjedde ved landing etter et hopp, innebærer ikke i seg selv en ytre begivenhet i vilkårenes forstand.”. Nemnda kom etter dette til at kriteriet ”ytre” årsak ikke var oppfylt. Årsaken til skaden var her at landingen gikk feil, og dette skjedde jo utenfor den forsikredes kropp. Dersom nemnda hadde tolket kriteriet som at det siktet til at skadeårsaken må være utenfor kroppen, og ikke inni den, så hadde kriteriet vært oppfylt.

Det er imidlertid en nemndsuttalelse som muligens må tyde på at nemnda har tolket kriteriet som at det ikke stiller krav om at det ikke må ha vært den skadedes kropp alene som har ført til skaden. I FKN-2009-6 landet forsikrede forkjært ved et hopp på trampoline, og skadet tennene da hun slo kneet mot munnen. Det skjedde ikke noe uventet som var årsak til at hun slo kneet mot munnen. Flertallet i nemnda fant under tvil at sammenstøtet mellom kneet og tennene måtte regnes som ”ytre”. Man ser her at nemnda anser en skade som følger av forsikringstakerens egne kroppsdelers som ”ytre” årsak. Det ser derfor ut som om nemnda ikke tolker ”ytre” som at det sikter til at det ikke må ha vært den skadedes kropp alene som har ført til skaden. I denne uttalelsen var det imidlertid dissens 3-2, og mindretallet påpekte at skade som følge av ”...forsikredes egne frivillige kroppsbevegelser uten ytre påvirkning ...” ikke kunne regnes som en ulykkesskade. Jeg mener at mindretallets syn har mest for seg her, da det er dette som er i tråd med nemndas tidligere praksis.⁹⁶ Det at det var dissens i uttalelsen svekker også dens vekt, slik at man etter min mening her ikke bør tillegge uttalelsen avgjørende vekt.

Nemndspraksis taler altså for at begrepet tolkes som at det sikter til egenskaper utenfor den skadedes kropp, og ikke til om det som har forårsaket skaden var inni eller utenfor kroppen.

Man ser altså at ordlyden er uklar, men at sammenhengen med begrensningen for forgiftning gjennom mat, drikke eller nytelsesmidler og nemndspraksis taler for at ”ytre” ikke kan tolkes som at det sikter til den fysiske plasseringen av begivenheten, men i stedet for at det må tolkes som at det sikter til at skaden må være voldt av noe

⁹⁶ FSN-6618 og FSN-6554.

annet enn den skadedes kropp alene. Kriteriet ”ytre” i ulykkesbegrepet må tolkes som at det sikter til at det må være noe annet enn den skadedes kropp alene som fører til skaden, og ikke til den fysiske plasseringen av skadeårsaken.

Det at en skade som følger av forsikringstakerens egne kroppsbevegelser ikke kan regnes som ”ytre” ved ulykkesforsikringen er sammenlignbart med at det ved kaskoforsikringen ikke må være egenskaper ved bilen selv som medfører skaden. I begge tilfeller vil det da være det forsikrede som påfører seg selv skaden. Det kan altså ikke brukes som argument for at forsikringstakerens handlinger i seg selv ikke kan regnes som ”ytre påvirkning” ved kaskoforsikring på bil.

Tolkningen av det tilsvarende kriteriet i ulykkesbegrepet, taler for at kriteriet ”ytre” ved kaskoforsikring på bil må forstås som et krav om at skaden ikke er påført av bilens egne egenskaper, og at det ikke sikter til den fysiske plasseringen av påvirkningen, slik at det er uten betydning om påvirkningen skjer inni eller utenfor bilen.

2.1.4.4 Sammenfatning av sammenhengen som tolkningsmoment

Etter å ha gjennomgått de ulike sammenhenger som kriteriet ”ytre” ved kaskoforsikring på bil fremkommer i, kan det konkluderes med at alle sammenhengene taler for den samme tolkningen av kriteriet, nemlig at det sikter til at skaden ikke må være som følge av bilens egne egenskaper, og ikke til om påvirkningen har skjedd inni eller utenfor bilen.

2.1.4.5 Uklarhetsregelen

Det vises til redegjørelsen ovenfor av uklarhetsregelen som tolkningsmoment.

Hensynene bak uklarhetsregelen vil bli brukt som et tolkningsmoment ved at det presumeres at partene mente at vilkårene skulle tolkes slik at de er i tråd med det som ville blitt resultatet ved anvendelse av uklarhetsregelen. Hensynene bak uklarhetsregelen vil imidlertid kun bli brukt som et tolkningsmoment dersom det etter en gjennomgang av tolkningsmomentene er grunnlag for en tolkning som er til gunst for forsikringstakeren. Dersom tolkningsmomentene taler for en tolkning som er ugunstig

for forsikringstakeren, vil imidlertid ukklarhetsregelen bli benyttet som en tolkningsregel som tolkningsresultatet må justeres i henhold til.

Denne oppgaven handler om forståelsen av vilkår som er ensidig fastsatt av forsikringsselskapet, og en anvendelse av hensynene bak ukklarhetsregelen vil dermed medføre at vilkårene bør tolkes til ugunst for forsikringsselskapet.

Som man har sett ovenfor, så foreligger det tvil om hvordan man bør tolke kriteriet ”ytre”. Det vil være det tolkningsalternativet som fører til at ”ytre” må tolkes som at det ikke krever at det må ha vært en ytre påvirkning av forsikringstakeren/sjåføren som vil innebære en tolkning til ugunst for forsikringsselskapene. Siden det ville vært mulig for selskapene å formulere kriteriet klarere, og en slik tolkning ikke vil medføre et urimelig resultat, så må hensynene bak ukklarhetsregelen tale for at ”ytre” bør tolkes slik at det ikke stiller krav om at det må ha vært en ytre påvirkning av forsikringstakeren/sjåføren.

2.1.4.6 Tolkningsresultat

Ovenfor har jeg foretatt en tolkning av kriteriet ”ytre” som fremkommer i vilkårene for kaskoforsikring på bil.

For det første har jeg kommet frem til at ordlyden er uklar, og at den derfor ikke gir veiledning med hensyn til spørsmålet om ”ytre” må tolkes som et krav om at påvirkningen må ha skjedd utenfor bilen, og ikke inni bilen. Men selskapspraksis, nemndspraksis og sammenhengen med tilsvarende kriterium i lovfastsatte vilkår og ulykkeskriteriet i ulykkesforsikringen, taler for at det er uvesentlig om påvirkningen har skjedd utenfor eller inni bilen. Det kan dermed legges til grunn at ”ytre” ikke stiller et krav om at påvirkningen må ha skjedd utenfor bilen.

Videre har jeg også funnet at ordlyden er uklar med hensyn til om ”ytre” må tolkes som et krav om at skaden ikke må være påført av egenskaper ved bilen selv. Men nemndspraksis og sammenhengen med begrensningen for ”indre” skader i vilkårene, med tilsvarende kriterium i lovfastsatte vilkår og med ulykkeskriteriet i ulykkesforsikringer, taler for at ”ytre” må tolkes slik at skaden ikke må være påført av

egenskaper ved bilen selv. Jeg har ikke funnet noen ting som skulle tilsi at denne tolkningen er uriktig, og den må derfor kunne legges til grunn.

Til slutt har jeg sett på spørsmålet om forsikringstakerens/sjåførens handlinger i seg selv vil være regnet som ”ytre påvirkning”. Også her er ordlyden uklar. Selskapspraksis taler for at forsikringstakerens handlinger ikke kan anses som ytre påvirkning i seg selv, slik at det må kreves at det foreligger en ytre påvirkning av forsikringstakeren/sjåføren for at kriteriet ”ytre påvirkning” skal være oppfylt. Denne tolkningen vil ikke være til fordel for forsikringstakeren, og selskapspraksis må derfor få begrenset vekt. Videre har jeg sett at det er uavklart i nemndspraksis om forsikringstakerens handlinger ikke kan anses som ytre påvirkning i seg selv. Det følger imidlertid av hensynene bak uklarhetsregelen at ”ytre” bør tolkes slik at det ikke stiller krav om at det må ha vært en ytre påvirkning av forsikringstakeren/sjåføren. Etter dette har jeg kommet til at tolkningsresultatet må bli at ”ytre” ikke kan tolkes som at det krever at det må foreligge en ytre påvirkning av forsikringstakeren/sjåføren. Det bemerkes at uklarhetsregelen sannsynligvis ville fått anvendelse som tolkningsregel dersom tolkningsresultatet hadde blitt det motsatte, og at resultatet derfor sannsynligvis uansett ville ha blitt at ”ytre” ikke kan tolkes som at det krever at det må foreligge en ytre påvirkning av forsikringstakeren/sjåføren.

3 Avslutning

3.1 Konklusjon

Målet med denne oppgaven var å finne ut hva som er innholdet i kriteriene ”tilfeldig”, ”plutselig” og ”ytre” ved kaskoforsikring på bil. Siden dette er kriterier som ikke er lovregulerte, men som kun er angitt i selskapenes vilkår, måtte det foretas en tolkning av vilkårene. Det vil i det følgende bli redegjort for hvilket innhold jeg etter tolkningen har kommet frem til at kriteriene må ha.

Kriteriet ”plutselig” må tolkes som at det sikter til at skader som har oppstått over tid ikke vil være dekket av forsikringen. Et typisk eksempel på en type skade som derfor ofte ikke vil være dekket av forsikringen, er slitasjeskader. Det er imidlertid ikke mulig å fastsette en bestemt grense for når en skade må regnes for å ha oppstått over tid og når den må regnes for å ha oppstått plutselig, og det må derfor foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfellet av om skaden har oppstått plutselig eller over tid.

Kriteriet ”tilfeldig” må for det første tolkes som at det stiller krav om at det må være tilfeldig at skaden oppstår. Dette innebærer at skader eller forringelser som med sikkerhet vil inntreffe, og som derfor er uunngåelige, ikke vil være dekket av forsikringen. Eksempel på en slik type skade er slitasje.

Videre må ”tilfeldig” tolkes som et krav om at skaden må kunne ramme ethvert kjøretøy. Dette innebærer at skader som har oppstått som følge av normal påvirkning ikke vil være dekket av forsikringen. Eksempel på en slik type skade er vannskade som følge av en normal mengde nedbør.

Til slutt har jeg funnet at ”tilfeldig” ikke kan tolkes som et krav om at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens handlinger. ”Tilfeldig” vil dermed ikke utelukke at skader som er voldt av forsikringstakerens handlinger dekkes av forsikringen.

Når det er klart at ”tilfeldig” ikke kan tolkes som et krav om at skaden må være voldt uavhengig av forsikringstakerens handlinger, så kan de skadetyperne som etter dette rammes av ”tilfeldig”, så vidt jeg kan se, mest sannsynlig også kunne rammes av kravet

til ”plutselig” idet de gjerne har oppstått over tid. Det kan derfor stilles spørsmål ved om kriteriet ”tilfeldig” egentlig har noen selvstendig betydning ved siden av kriteriet ”plutselig”. I alle fall så må det kunne hevdes at dets betydning vil være meget begrenset ved siden av kriteriet ”plutselig”.

Kriteriet ”ytre” må for det første tolkes som at det ikke stiller et krav om at påvirkningen må ha skjedd utenfor bilen. Dette innebærer at det ikke er av betydning om påvirkningen har skjedd inni eller utenfor bilen.

Videre må ”ytre” tolkes som et krav om at skaden ikke må være påført av egenskaper ved bilen selv. Dette innebærer at skader som er påført av bilen selv ikke vil være dekket av forsikringen.

Til slutt har jeg funnet at ”ytre” ikke kan tolkes som at det krever at det må foreligge en ytre påvirkning av forsikringstakeren/sjåføren. Dette medfører at forsikringstakerens/sjåførens handlinger i seg selv kan anses som en ”ytre påvirkning”.

Til slutt har jeg sett at det ikke har noen betydning for innholdet i kriteriene om vilkårene bruker ordene ”påvirkning” eller ”hendelse” som betegnelse på den begivenheten som må oppfylle kriteriene, idet begge disse ordene knytter seg til skadeårsaken. Det må imidlertid bemerkes at dette vil kunne bli annerledes dersom det benyttes ord i tilknytning til kriteriene som ikke må regnes for å knytte seg til skadeårsaken.

Den forståelsen av kriteriene som jeg her har gjort rede for, har jeg kommet frem til på bakgrunn av en tolkning av vilkårene til flere av de større forsikringsselskapene innen bilforsikring. Det må derfor kunne hevdes at denne forståelsen sannsynligvis må kunne gjøres gjeldende i forbindelse med de tilsvarende kriteriene i andre selskapers vilkår. Jeg mener derfor at den forståelsen av kriteriene som jeg i denne oppgaven har gjort rede for, må gjelde som en standardforståelse som må legges til grunn i alle vilkår for kaskoforsikring på bil hvor kriteriene inngår, med mindre noe annet fremgår i den konkrete forsikringsavtalen.

3.2 Avsluttende betraktninger

Jeg har i denne oppgaven forsøkt å finne ut hva som er innholdet i kriteriene ”tilfeldig”, ”plutselig” og ”ytre” som brukes i vilkårene ved kaskoforsikring på bil. For å kunne finne ut dette har jeg måttet foreta en tolkning av vilkårene gjennom en grundig gjennomgang av relevante tolkningsmomenter. Vilårene burde vært så klare at dette hadde vært unødvendig. At det likevel har vært nødvendig med en slik tolkning for å finne ut hva som er innholdet i kriteriene, vitner om at vilårene på dette punkt er meget uklare. Det må kunne sies å være en ulempe både for forsikringstakeren og selskapet at vilårene er så uklare som her. Uklare kriterier vil for det første føre til at forsikringstakerne er usikre på hvilke skader som kan kreves dekket og ikke, men det vil nok også medføre at saksbehandlerne i selskapene er usikre på hvilke skader selskapet er pliktig til å dekke, og hvilke det har rett til å avslå å dekke. I mange tilfeller vil uklare kriterier derfor føre til at saksbehandlingen tar lengre tid og koster mer penger enn nødvendig. En forsikringstaker som har blitt utsatt for en skade og som er usikker på hva som er innholdet i kriteriene, vil gjerne argumentere og forsøke å bevise at kriteriene må forstås på en bestemt måte, mens selskapet gjerne vil argumentere for at kriteriene må forstås på en annen måte. Dette vil i seg selv medføre at saksbehandlingen tar lengre tid enn den ville gjort dersom vilårene var klare. Men i mange tilfeller ender saken gjerne opp med at den blir prøvd for nemnda, og dette er også en prosess som i seg selv koster både tid og penger.

Man kan etter dette derfor stille seg spørsmålet om hvorfor kriteriene er formulert så uklart som det de er. Med tanke på at uklarhetsregelen som sier at uklare vilkår skal tolkes til gunst for forsikringstakeren nå både er ulovfestet gjennom en langvarig rettspraksis og lovfestet i avtaleloven § 37, vil selskapene ikke lenger ha noe å tjene på å formulere uklare vilkår, og man kan derfor si at den lille skrifts tid er forbi. Årsaken til at kriteriene er formulert så uklart, må slik jeg ser det, derfor rett og slett være at det dreier seg om en formulering som har vært brukt i lang tid, og som det er tradisjon for å ha i vilårene. Min mening er derfor at selskapene burde gjennomgå vilårene og omformulere kriteriene slik at de ikke lenger fremstår som uklare.

4 Litteraturliste

Storebrand. Vilkår Motorvogn. Oktober 2006.

<http://www.storebrand.no/site/stb.nsf/Pages/bilforsikring.html> [sitert 21. september 2010].

Avtale om Finansklagenemnda. Ikrafttredelse 1. juli 2010.

<http://www.forsikringsklagekontoret.no/dllvis5.asp?id=1575> [sitert 1. september 2010].

Vedtekter for Finansklagenemnda – klagenemndene for forsikring, bank, finans og verdipapirfond. Ikrafttredelse 1. juli 2010.

<http://www.forsikringsklagekontoret.no/dllvis5.asp?id=1575> [sitert 1. september 2010].

Avtalen om Forsikringsklagekontoret og Forsikringsklagenemnda. Ikrafttredelse 1. januar 2009. <http://www.forsikringsklagekontoret.no/dllvis5.asp?id=1575> [sitert 1. september 2010].

Bransjenorm – Etterlevelse av avgjørelser fra forsikringsklagenemndene ved Forsikringsklagekontoret (Finansklagenemnda fra 1.7.2010). Ikrafttredelse 1. juli 2010. <http://fkk.no/dllvis5.asp?id=1582> [sitert 16. november 2010].

Hans Jacob Bull Forsikringsrett. 1.utg. Oslo, 2008.

Knut S. Selmer Forsikringsrett. 2 utgave. Universitetsforlaget, 1982.

Andreas Arntzen i samarbeid med Rune Njøs Jacobsen og Sven Iver Steen. Forsikringsrett Forsikringsvilkårenes ansvarsbestemmelser – villaeier- og hjemforsikring. 1. utg. Oslo, 1995.

Stein Plogvoll. E-post 15. oktober 2010. Utkast til revidert utgave av Motorvognforsikring, 3. utg. Oslo, 2002.

Inge Unneberg. Muntlig meddelelse. 13. november 2010.

Informasjon på finansklagenemndas hjemmeside. U.å.

<http://www.forsikringsklagekontoret.no/dllvis5.asp?id=1575> [sitert 1. September 2010].

If Skadeforsikring. Forsikringsvilkår for Motorvognforsikring. E-post 20. august 2010.

If Skadeforsikring. Forsikringsvilkår for Ulykkesforsikring. E-post 20. august 2010.

Tryg Forsikring. Vilkår. Kasko – person-/varebil inntil 3.5 tonn. Utskrift fra database hos Enter Forsikring AS 25. august 2010.

Tryg Forsikring. Vilkår. Ulykke. Utskrift fra database hos Enter Forsikring AS 25. august 2010.

Enter Forsikring. Vilkår. Kasko – person-/varebil inntil 3.5 tonn. Utskrift fra database hos Enter Forsikring AS 25. august 2010.

Enter Forsikring. Vilkår. Vilkår for Ulykkesforsikring. Utskrift fra database hos Enter Forsikring AS 25. august 2010.

Gjensidige Forsikring. Vilkår for kaskoforsikring. E-post 28 oktober 2010 fra Stein Plogvoll.

Gjensidige Forsikring. Vilkår. Ulykke. E-post 20. august 2010.

Nav's "Rundskriv til ftrl kap 13: Yrkesskadedekning" 01.05.1997, R13-00-G10 [sitert 29. september 2010].

Bjarte Askeland. Kommentar til Bilansvarsloven. I: Norsk lovkommentar nettversjon. [Sitert 15. november 2010].

5 Domsregister

RT 1980 1037

RT 1981 1169

Rt 1987 744

RT 1987 1358

RT 1993 1482

RT 1997 1807

RT 2000 70

RT 2005 1757

RG 1991 337 (Bergen Byrett)

LG 2006 20193 (Gulating Lagmannsrett)

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-566.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-4263.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-4517.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-3867.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-5652.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-3866.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-6623.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-6189.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-7548.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-3390.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-2958.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-4749.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-723.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-702.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-6554.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-6618.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-6094.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-3898.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-2160.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-2930.

Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-2567.
Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-7113.
Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-1255.
Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-2262.
Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-5135.
Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-5902.
Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-1850.
Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-4072.
Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-692.
Forsikringsskadenemndas uttalelse: FSN-6312.
Forsikringsskadenemndas uttalelse: FKN-2009-6.
Forsikringsskadenemndas uttalelse: FKN-2009-72.
Forsikringsskadenemndas uttalelse: FKN-2009-95.
Forsikringsskadenemndas uttalelse: FKN-2009-12.

6 Lov- og forarbeidsregister

- 1918 Lov om avslutning av avtaler, om fullmakt og om ugyldige viljeserklæringer (Avtaleloven) av 31. mai 1918 nr. 4.
- 1961 Lov om ansvar for skade som motorvogner gjer (bilansvarslova) av 3. februar 1961 nr. 00.
- 1966 Lov om folketrygd (folketrygdloven) av 17. juni 1966 nr. 12.
- 1989 Lov om yrkesskedeforsikring (yrkesskedeforsikringsloven) av 16. juni 1989 nr. 65.
- 1989 Lov om forsikringsavtaler (forsikringsavtaleloven) av 16. juni 1989 nr. 65.
- 1997 Lov om folketrygd (folketrygdloven) av 28. februar 1997 nr. 19.

NUT 1957:1 Innstilling om revisjon av reglene om motorvognansvaret fra Motorvognansvarkomiteen av 1951

Ot.prp nr. 44 (1988-1989) Yrkesskedeforsikring.

Ot.prp nr. 29 (1995-1996) Om ny lov om folketrygd (folketrygdloven).

